КОШТ НУМАРУ 4 кап.

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 428. Рэдактара—№ 769.
Матэр'ял прымаецца—з 9-й да $3^1/_2$ гадз.
Нявыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варочаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: ... 1 год ... 8 р. — к. Зьмена адрасу: іншагароднія — 20 к. мясцовыя — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: ... За радок напарэлі перад тэкстам 1 р. 50 к. Сьпешныя на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. палогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: ... Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумэнт 15 к. За кожны дадатковы 5 к. Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. кантарах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА.

№ 13 (2201) Нядзеля, 15-га студзеня 1928 г.

Прамова тав. Чарвякова

на зачыненьні II Сэсіі ЦВК БССР VIII скліканьня.

Парадак дня Сэсіі, які намі быў вызначаны—вычарпаны. Мы маем магчымасьць падагуліць вынікі нашай Сэсіі, а таксама вызначыць нашыя далейшыя практычныя задачы.

Наша Сэсія адбываецца непасрэдна пасьля тых дзён, калі мы сьвяткавалі 10-цігодзьдзе існаваньня савецкіх рэспублік. У дні гэтага сьвята мы таксама падагулівалі вынікі нашай работы і нашыя дасягненьні.

Мне здаецца, што найлепшым паказальнікам дасягненьняў тэй ці іншай дзяржавы зьяўляюцца адносіны да гэтай дзяржавы тых клясаў, на якія апіраецца дадзеная дзяржава.

І вось, калі мы з гэтага пункту погляду будзем разглядаць дасягненьні Савецкай Беларусі, то мы з найвялікшым задаволеньнем можам адзначыць, што працоўныя масы Савецкай Беларусі, рабочыя і працоўнае сялянства, незалежна ад нацыянальнасьці, аднолькава цьвёрда стаяць на грунце падтрыманьня свайго рабоча-сялянскага ўраду і далейшай работы па ўзмацненьні сваёй рабоча-сялянскай Савецкай Беларускай Дзяржавы.

У працягу работ Сэсіі мы чулі прывітаньні сялян-літоўцаў, зьезд якіх адбываўся ў гэты час ў Менску. Сяляне-літоўцы прыйшлі сюды ўсім зьездам дзеля таго, каб перадаць нам аб настроях літоўскага сялянства, якое жыве на тэрыторыі Савецкай Беларусі. Гэтыя прывітаньні для нас, таварышы, зьяўляюцца асабліва каштоўнымі і асабліва паказальнымі.

Справа ў тым, што ў сучасны момант літоўскае пытаньне, у зьвязку з тымі непаразуменьнямі, якія існуюць паміж Польшчай і Літвою,—прыцягвае да сябе значную ўвагу, і высунулася ў міжнародных суадносінах амаль на першае месца.

Толькі дзякуючы аўтарытэтнай дапамозе з боку Савецкага Саюзу Літве ўдалося на гэты раз адхіліць ад сябе меч польскай буржуазіі, які павіс было над Літоўскай дзяржавай.

У гэты самы час літоўскае жыхарства, якое складае ў Беларусі лічбу каля 7.000 чалавек, у асобе сваіх дэлегатаў на літоўскі сялянскі зьезд, прыходзіць на Сэсію ЦВК і заяўляе нам аб тым, што літоўскае сялянства лічыць Савецкую Беларусь сваёй бацькаўшчынай, бо Савецкая Беларусь цалкам задавальняе як матар'яльныя, так і культурныя запатрабаваньні гэтага літоўскага насельніцтва.

Гэтыя адносіны працоўных нацыянальных меншасьцяй да Савецкай Беларусі, да яе рабоча-сялянскага ўраду, зьяўляюцца найлепшым паказальнікам таго, што той шлях, па якім мы ідзем, зьяўляецца шляхам правільным; што тыя мерапрыёмствы, якія мы ажыцьцяўляем, маюць на мэце інтарэсы рабочых і працоўнага сялянства без нацыянальных адзнакаў. Дзякуючы гэтаму, мы вычарпалі вырашэньне нацыянальнага пытаньня, мы фактычна ўжо вырашылі нацыянальнае пытальнае, і ў нас нацыянальнага пытаньня, так, як яно стаіць у буржуазных дзяржавах,—няма.

А ў буржуазных дзяржавах пасьля вясеннай Эўропы нацыянальнае пытаньне стаіць вельмі востра.

22-25 жніўня 1927 г. у Жэневе адбываўся III-ці Кангрэс нацыянальных меншасьцяй Эўропы. І вось на гэтым кангрэсе генэральны сэкратар прэзыдыуму кангрэсу немец Амэндэ рабіў даклад на тэму: «Нацыянальная нецярпімасьць як пагроза міру Эўропы».

У гэтым дакладзе Амэндэ між іншым зазначыў; што галоўнай прычынай міравой вайны былі ўплывы нацыянальнага пытаньня на абвастрэньне ўнутранага становішча дзяржаў і ўзаемаадносін паміж гэтымі дзяржавамі; што міравая вайна ня толькі ня прынесла ў гэтых суадносінах якіх небудзь значных зьмен у лепшы бок, але пагоршыла яшчэ і завастрыла нацыянальнае пытаньне. Далей Амэндэ гаворыць наступнае: «Усё гэта ўтварае такое становішча, пры якім нацыянальнае пытаньне ў Эўропе,—калі толькі ў будучыне ня будуць зьнішчаны адмоўныя і апасныя зьявішчы ў гэтай галіне,—можа стаць заравам новых войн".

Такім чынам, таварышы, мы бачым, што, дзякуючы вырашэньню нацыянальнага пытаньня Савецкі Саюз узмацняецца, аб'яднае вакол сабе ўсе прыгнечаныя народы. Капіталістычны-ж сьвет ня можа вырашыць нацыянальнага пытаньня, становішча яго абвастраецца, супярэчнасьці павялічваюцца. Усё гэта зьяўляецца прычынай далейшага раскладу буржуазнага сьвету.

Вось галоўныя палітычныя вынікі, якія мы можам сёньня зрабіць на падставе працы II-ой Сэсіі ЦВК БССР VIII-га скліканьня.

Цяпер, таварышы, спынімся на тых бліжэйшых задачах, якія нам трэба вырашыць, дзеля таго, каб садзейнічаць і ў далейшым узмацненьню Савецкай Беларусі, а разам з гэтым і ўзмацненьню Савецкага Саюзу.

Поруч з выкананьнем тых пастаноў, якія вынесла II-ая сэсія ЦВК поруч з практычным ажыцьцяўленьнем тых дырэктыў, якія працоўныя Савецкага Саюзу атрымалі на 15-м зьезьдзе Камуністычнай партыі бальшавікоў, нам трэба паставіць перад сабою шэраг практычных задач, над вырашэньнем якіх кожны з нас павінен працаваць у сваёй штодзённай рабоце.

Галоўнае, на што нам цяпер трэба зьвярнуць увагу—гэта пашырэньне самадзейнасьці насельніцтва для правядзеньня мерапрыёмстваў, якія вызначаны рабоча-сялянскім урадам.

Мы зараз уступілі ў паласу непасрэднага сацыялістычнага будаўніцтва, якое ва ўмовах Беларусі, як краіны пераважна сялянскай, ускладае на нас вялікі абавязак садзейнічаньня калектывізацыі сельскай гаспадаркі.

Пад вырашэньнем гэтай найважнейшай задачы—калектывізацыі сельскай гаспадаркі—нам трэба будзе працаваць вельмі многа для таго, каб шляхам добраахвотнага аб'яднаньня прывесьці распыленыя сялянскія гаспадаркі да гэтай калектывізацыі.

Кожны з нас добра ведае, як цяжка будзе выканаць нам гэтую задачу, але кожны з нас павінен ведаць, што гэтую задачу нам патрэбна выканаць абавязкова, бо без вырашэньня гэтай задачы мы ня зможам вырашаць задачы далейшага разьвіцьця нашай гаспадаркі.

Да гэтай пары мы стараліся ўсялякімі спосабамі дапамагчы бедняку, мы стараліся падняць яго да становішча серадняка. Галоўны працэс, які адбываўся ў вёсцы да гэтай пары, гэта «асераднячваньне». У сваёй працы мы апіраліся на серадняка. Але гэта зусім ня значыць, што мы хочам увекавечыць серадняка, хочам дабіцца таго, каб наш край быў краем серадняка. Карл Маркс гаварыў, што імкненьне ўвекавечыць сярэднюю сялянскую гаспадарку роўназначна ўвекавечаньню «посредственности». Мы-ж імкнемся да таго, каб разьвіваць нашую гаспадарку, каб разьвіваць нашую культуру, каб даць шырокую дарогу таленту, творчасьці. Вось чаму нам трэба зьвярнуць увагу на калектывізацыю сельскай гаспаркі.

Мы павінны паставіць перад сабою таксама задачу дапамогі дзяржаве ў падняцьці сельскай гаспадаркі. Для выкананьня гэтай задачы дзяржава выпускае заём па разьвіцьці сельскай гаспадаркі. Нядаўна толькі мы правялі па ўсяму Саюзу заём індустрыялізацыі. Гэты заём праводзіўся пад лёзунгам: кожны рабочы, кожны служачы павінен мець заём індустрыяліацыі.

Заём па аднаўленьні сельскай гаспадаркі мы павінны правесьці пад лёзунгам: кожны селянін павінен мець заём аднаўленьня сельскай гаспадаркі. Наша задача заключаецца ў тым, каб тую лічбу займу па аднаўленьні сельскай гаспадаркі, якая выпадае на Беларусь, каб гэтую лічбу распаўсюдзіць па Беларусі і тым самым прыняць удзел у зьбіраньні сродкаў, патрэбных для аднаўленьня сельскай гаспадаркі.

Да важнейшых практычных заданьняў, якія ўскладаюцца на нас у сучасны момант, трэба аднесьці наступнае: нам трэба дабіцца таго, каб той каапэрацыйны рух, які прыняў у нас шырокае разьвіцьцё, выліўся ў канчатковае ўцягненьне ў каапэрацыю ўсіх працоўных у горадзе і ўсіх сялянскіх гаспадарак на вёсцы. Нашым лёзунгам у гэтай працы павінна быць: ні адзін рабочы ў горадзе, ні адна сялянская гаспадарка на вёсцы ня можа існаваць па-за межамі каапэрацыі.

Надзвычайна важным мерапрыёмствам, па якому Сэсія дала дырэктыву ўраду, зьяўляецца так званае самаабкладаньне насельніцтва.

Становішча нашых школ, больніц, дарог, сельскіх саветаў і іншых нашых нізавых устаноў,—нездавальняе нашае насельніцтва. Гэтае незадавальненне ясрава адбівалася і на гэтай Сэсіі, калі члены ЦВК выступалі як па дакладу т. Галадзеда, так і па дакладу т. Мікуліча і гаварылі аб шэрагу недахопаў у працы нашых нізавых устаноў, дзякуючы недахопу сродкаў для абсталяваньня гэтых устаноў.

Для таго, каб выйсьці з гэтага становішча, у некаторых мясцох Беларусі насельніцтва станавілася на шлях самадзейнасьці і самаабкладаньня, і такім шляхам правяло вельмі значныя работы, дапамагаючы дзяржаве.

Як прыклад, я магу прывесьці тое, што я бачыў летась, будучы ў Полаччыне. Там дарогі былі ў такім становішчы, у якім знаходзяцца дарогі на Беларусі ў большай частцы ўсіх акруг: гэта папсаваныя дарогі з паломанымі мастамі. Полацкі акрвыканком, ідучы на спатканьне настрою і жаданьню насельніцтва, выдаў абавязковую пастанову, на падставе якой насельніцтва можа большасьцю вырашаць пытаньне аб тым, каб самім узяцца за рамонт дарог, мастоў і г. г. І вось я з вялікім задаволеньнем павінен адзначыць, што гэтая пастанова акрвыканкому знайшла сярод сялянства Полацкай акругі сугучны водклік.

Гэты прыклад можа служыць най лепшым паказальнікам таго, што можна зрабіць у сэнсе задавальненьня неабходных мясцовых патрэб, калі мы ня будзем спадзявацца на другіх, а самі будзем латаць тыя дзіры, якія трэба сёньня залатаць, дзеля таго, каб яны не зрабіліся яшчэ большымі.

Вось чаму тая дырэктыва, якую вы далі ўраду аб выданьні закону аб самаабкладаньні, набывае вялікае практычнае значэньне. І калі зараз на падставе гэтай дырэктывы ўрад выдасьць адпаведны законадаўчы акт, то нам трэба будзе гэты законадаўчы акт скарыстаць такім парадкам, каб кожны рабочы, кожны селянін на падставе гэтага акту прыняў удзел у вырашэньні шэрагу мясцовых практычных задач, якія нам трэба вырашыць зараз-жа і на якія мы ня можам сёньня з вамі па каштарысу адпусьціць патрэбныя сродкі. Усе сродкі, якія мы сабралі на каштарысу, намі ўжо, як вы ведаеце, вызначаны на пэўныя мэты і гэтае вызначэньне выклікала значны дэфіцыт, у зьвязку з чым мы зварочваемся да Саюзу ССР аб дапамозе, з упэўненасьцю ў тым, што Саюз нам дапаможа.

Але і гэтага будзе мала. Нам трэба той дадатковы дэфіцыт, якога мы ня ўлічвалі тут, але які кожны з нас на мясцох бачыць: у выглядзе недахопу апалу для школ альбо для сельсаветаў, у дрэвных мастох і г. д.,—запоўніць самадзейнасьцю праз самаабкладаньне.

Я хачу яшчэ зьвярнуць, таварышы, увагу на надзвычайна важную працу камітэтаў сялянскай узаемадапамогі, асабліва ў сувязі з тым, што надыходзіць вясеньняя насеўная кампанія. У гэтым годзе яна будзе мець асабліва важнае значэньне, бо, як вы ведаеце, у нас у некаторых мясцох быў ня зусім добры ўраджай ярыны, у зьвязку з чым у гэтых раёнах будзе адчувацца некаторы недахоп яравога насеньня. Калі мы ня зьвернем увагі на працу камітэтаў узаемадапамогі, то гэтым самым мы пакінем без дапамогі бяднейшую частку сялянства, якая можа папасьці пад уплыў кулакоў. Кожны з нас добра разумее, што гэта значыць і разумеючы гэта павінен зьвярнуць увагу на працу камітэтаў узаемадапамогі. Добра праца камітэтаў узаемадапамогі павялічвае нашыя ўплывы на бядняцкую частку вёскі, гэтым самым замацоўвае нашу дзяржаву, як дзяржаву рабочых і бяднейшых і сярэдняй часткі сялянства.

Вось галоўныя бліжэйшыя задачы, да выкананьня якіх нам трэба заклікаць працоўных Беларусі. Трэба сумленна і рашуча прыступіць да іх выкананьня. Сумленнае выкананьне сваіх абавязкаў перад дзяржавай у той практычнай працы, на якую кожны з нас пастаўлен: ці то на фабрыцы, ці ва установе, ці ў сельскай гаспадарцы,—служыць лепшым паказальнікам таго, як адносіцца гэты працоўны да савецкай дзяржавы. Нясумленнае выкананьне сваіх абавязкаў шкодзіць савецкай дзяржаве і адкідае такога чалавека ў шэрагі ворагаў савецкай дзяржавы. І наадварот, сумленнае выкананьне сваіх абавязкаў, якія ўскладзены на працоўнага нашай дзяржавай, замацоўвае сувязь яго з дзяржаваю, павялічвае яго ўплывы, як у эканамічным, гэтак і палітычным і культурным жыцьці нашай дзяржавы.

Савецкая дзяржава дала кожнаму з нас ня толькі правы, але ўсклала на нас цэлы шэраг абавязкаў, і да выкананьня гэтых абавязкаў нас заклікае.

Дазвольце 2-ю Сэсію Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР VIII-га скліканьня лічыць зачыненай (бурныя воплескі).

Цэнтральнаму Выканаўчаму Камітэту БССР.

Ад імя працоўных Украінскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі выказваем вам шчырую пралетарскую ўдзячнасьць за прывітаньні, прысланыя з поваду сьвяткаваньня дзесяцігодзьдзя Украінскай пралетарскай дзяржаўнасьці і існаваньня Украінскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Падагульваючы вынікі 10-цігадовай рэвалюцыйнай барацьбы і сацыялістычнага будаўніцтва, мы з глыбокай удзячнасьцю адзначаем тую дапамогу і падтрыманьне, якія аказалі Савецкай Украіне рабочыя і сяляне братэрскіх саюзных і аўтаномных рэспублік як у справе вызваленьня працоўных мас Украіны ад адвечных прыгнятацеляў-капіталістаў і нацыянальна-шавіністычнай буржуазіі, так і ў справе творчага будаўніцтва сацыялізму ў нашай краіне.

Толькі братэрская салідарнасьць працоўных у Саюзе Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і толькі кіраўніцтва авангарду рэвалюцыйнага пралетарыяту—Усесаюзнай Камуністычнай Партыі—могуць забясьпечыць правядзеньне тэй эканамічнай, культурнай і нацыянальнай палітыкі, якая вывела нашу краіну на шлях творчага будаўніцтва сацыялізму і якая паклала асновы новай камуністычнай грамады ва ўсім сьвеце.

Няхай жыве Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік!
Няхай жывуць братэрскія Савецкія Сацыялістычныя Рэспублікі!
Няхай жыве УсеКП(б)!

Прэзыдыум Усеўкраінскага Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савет Народных Камісараў УССР.

АГРЭСІЯ ЗЛУЧАНЫХ ШТАТАЎ НА ПОЎДНІ АМЭРЫКІ.

Пан-амэрыканская канфэрэнцыя.

УГАВОРЫ І ПАГРОЗЫ ВАШЫНГТОНСКІХ ПАЛІТЫКАЎ.—ВОСТРАЯ КАМПАНІЯ ЛАЦІНСКА-АМЭРЫКАНСКАГА ДРУКУ ПРОЦІ ВАШЫНГТОНУ.

ВАШЫНГТОН, 13-І. Міністр замежных спраў Злучаных Штатаў Келёг заявіў, што часта палітычныя пытаньні, як напр., пытаньне аб узаемаадносінах Злучаных Штатаў да Нікарагуа, ня будуць абмяркоўвацца 16-га студзеня ў Гаваньне на канфэрэнцыі пан-амэрыканскага саюзу.

У Гавану прыедуць прадстаўнікі кіраўніка нікарагуанскіх лібэралаў Сандзіно. Гэтая дэлегацыя на пасяджэньне канфэрэнцыі дапушчана ня будзе і выкарыстае свой пабыт у Гаваньне для агітацыйных мэт.

Лацінска-амэрыканскі друк усіх напрамкаў займае няхучана вострую пазыцыю проці Злучаных Штатаў. Уругвайскія газэты патрабуюць, каб урад адкрыта выступіў з пратэстам проці палітыкі Злучаных Штатаў. Рэдактары ўсіх газэт, выходзячых у Багота (сталіца Калюмбіі), зьвярнуліся да Куліджа з адкрытым лістом, у якім пратэстуюць проці інтэрвэнцыі Злучаных Штатаў у Нікарагуа.

«Нью-Ёрк-Таймс» папераджае Мэксыку, што далейшы посьпех перамоў аб упарадкаваньні мэксіканска-амэрыканскіх дачыненьняў залежыць ад „добрых паводзін Мэксікі ў Гаваньне".

*

НЬЮ-ЁРК, 13-І. Камандаваньне амэрыканскага экспэдыцыйнага корпусу ў Нікарагуа забараніла дэлегацыі амэрыканскае лібэральнае інтэлігенцыі праехаць да Сандзіно.

НАМЕР АРГЕНТЫНСКАЕ ДЭЛЕГАЦЫІ ВЫСТУПІЦЬ ПРОЦІ АМЭРЫКІ.

НЬЮ-ЁРК, 13-І. Водлуг паведамленьняў з Буэнос-Айрэсу, міністэрства замежных спраў Аргентыны абвясьціла, што ў выпадку, калі пан-амэрыканская канфэрэнцыя будзе абмяркоўваць пытаньне аб Нікарагуа, аргентынская дэлегацыя выступіць з дэклярацыяй у карысьць „вольнага самавызначэньня і незалежнасьці амэрыканскіх народаў".

Ізноў растрэл калёрадзкіх стачачнікаў.

НЬЮ-ЁРК, 13-І. Паліцыя ўчыніла напад на працэсію бастуючых гарнякоў у Калёрадо. Памяшканьне мясцовае арганізацыі саюзу індустрыяльных рабочых сьвету, у якім схаваліся ўдзельнікі працэсіі, было абстраляна паліцыяй з кулямётаў. Адзін рабочы забіты, два паранены.

Амэрыканскі імпэрыялізм узбройваецца.

ВАШЫНГТОН, 13-І. Марскі міністр Вільбур абвясьціў, што на пабудову новых баявых суднаў Злучаныя Штаты выдадуць у працягу 20-ці гадоў 2 міліярды 570 міліёнаў даляраў.

ПАЎСТАНЬНІ НА ПОЎДНІ КІТАЮ.

ШАНХАЙ, 13-І. Паведамляюць, што ў вёсках, разьмеркаваных уздоўж Шанхай-Хайджоўскае чыгункі і на граніцы правінцыі Цзянсу і Чжэцьзян адбываюцца камуністычныя паўстаньні. У раён паўстаньня накіравана войска.

ПАРТЫЗАНЫ Ў ТЫЛЕ МУКДЗНЦАЎ.

ПЕКІН, 13-І. З Мукдэну паведамляюць, што атрад сялянскае арганізацыі «вялікія нажы», колькасьцю ў 600 чал., апрануючых у павеце Дунхуа, адабраў зброю ў мясцовае міліцыі і ахвы гандлёвае палаты. Каля гораду Дунхуа адбываюцца бойкі між сялянскім атрадам і двума батальёнамі мукдэнскае арміі.

НАСТУП ПАЎНОЧЦАЎ.

ТОКІЁ, 13-І. Чан-Кай-Шы загадаў згуртаваць нанкінскае войска ў паўночнай частцы правінцыі Хэнань, каб перашкодзіць наступу мукдэнскага войска. Апрача таго Чан-Кай-Шы нядаўна перадаў Фынь-Юй Сяну міліён даляраў для арганізацыі абароны проці наступу мукдэнцаў.

СТАЧКІ ЗАБАРОНЕНЫ.

ШАНХАЙ, 13-І. Камісар па абароне Шанхаю забараніў абвяшчэньне забастовак.

КРЫЗІС НЯМЕЦКАГА ЎРАДУ.

АДСТАЎКА МІНІСТРА АБАРОНЫ ГЕСЬЛЕРА.

БЭРЛІН, 13-І. Наперакор усім імкненьням прэзыдэнта Гіндэнбурга схіліць Гесьлера пачакаць з адстаўкаю да новых выбараў у рэйхстаг, адстаўка міністра абароны лічыцца цяпер у асьвядомленых колах справаю вырашанаю і будзе аформлена магчыма ў бліжэйшыя дні. Прэзыдэнт Гіндэнбург прапанаваў лідэру парляманцкае фракцыі народнае партыі Шольцу заняць вакантную пасаду. Шольц адхіліў прапанову, бо парляманцкае становішча вымушае яго заставацца ў складзе фракцыйнага кіраўніцтва.

ТЭРОР БАЎГАРСКАЕ АХРАНКІ.

ВЕНА, 9-І. Водлуг паведамленьня баўгарскіх газэт, арганізатар сялянскага саюзу ў паўднёвай Баўгарыі Тафрэўскі арыштаваны за прапаганду адзінага фронту.

У Сафіі 2-га студзеня арыштавана два рабочых, у Русе—2 работніцы. Іх моцна зьбілі і перадалі судовай уладзе па абвінавачаньні ва ўдзеле ў нелегальнай арганізацыі.

Рабочы Канеў, які знаходзіцца ў філіпопальскім астрозе, абвясьціў першага студзеня галадоўку, бо астрожныя наглядачы не дазволілі яму перавязаць рану, нанесеную яму пры катаваньні.

Водлуг паведамленьня органу сялянскага саюзу, адзін з шофэраў ахраннага аддзяленьня, якога нядаўна знайшлі мёртвым, скончыў жыцьцё самагубствам, бо яго вельмі мучыла сумленьне. Незадоўга да самагубства шофер заявіў сваім знаёмым, што ён заўсёды бачыць перад сабою трупы палітычных, якія яму прыходзіцца перавозіць з ахраннага аддзяленьня да месца пакараньня сьмерцю. Гэтае выкрыцьцё жахаў ахранкі да гэтага часу не адхілена.

Пратэст М. Горкага проці баўгарскіх катаў.

ВЕНА, 9-І. Баўгарская рабочая газэта «Новіні» агаласіла ліст Максіма Горкага вядомаму баўгарскаму літаратурнаму крытыку-марксысту Бакалаву.

Бакалаў год назад уцёк з Баўгарыі і знаходзіцца ў Парыжы.

Спыняючыся на пытаньні аб палітычнай амністыі ў Баўгарыі, Горкі асуджвае фарысейства пануючае клясы і піша: „Іх хлусьня выяўляецца найвыразьней у іх нянавісьці да Расіі—краю, дзе народ выкінуў дармаедаў і хоча сам быць гаспадаром. Я ніколі ня верыў вялікадушшу буржуазіі асабліва ў апошнія 10 гадоў пасьля безьлічы злачынстваў іх проці рабочае клясы. Таму я і не прашу баўгарскіх катаў аб амністыі пакутнікам".

Ліст гэты надзвычайна ўзрушыў урадавыя колы Баўгарыі. Урадавая „Свободная Реч" піша адносна гэтага, што „літаратурныя заслугі Горкага затуманьваюцца яго бальшавіцкімі перакананьнямі". Афіцыёз „Дэмакратычны Згавор" прысьвячае лісту цэлы артыкул, напісаны ў вельмі вострым тоне.

Наскок фашыстаў на савецкую выстаўку ў Брусэлі.

ПАРЫЖ, 13-І. Каля 2-й гадзіны дню, у момант адчыненьня савецкае выстаўкі ў Брусэлі, група людзей, належачая да бэльгійскага фашысцкага саюзу моладзі, па загадзе кіраўніка ўскочыла ў памяшканьне выстаўкі. Узброеныя дубінамі, нападчыкі разьбілі ўсё, што маглі, у першым і ў другім паверху памяшканьня, у тым ліку бюст Леніна, падралі дываны, плякаты і малюнкі. Усё гэта рабілася пры выгуках —„прэч саветы"— і цягнулася не больш 2-х хвілін. Потым пасьля 2-х сьвісткоў удзельнікі наскоку ізноў сталі ў два рады і разышліся па вуліцах, раздаючы антысавецкія пракламацыі.

ЗАЎВАГА: Гутарка ідзе аб перасоўнай выстаўцы савецкага культурнага і гаспадарчага будаўніцтва, наладжанай у Брусэлі Усесаюзным Таварыствам Культурнае Сувязі з заграніцаю пры дапамозе бэльгійскага таварыства прыяцеляў СССР.

УЛАДА ПРЫКРЫВАЕ НАПАДЧЫКАЎ.

ПАРЫЖ, 13-І. Агенцтва Гавас паведамляе з Брусэля: «Сьледчая ўлада, наведаўшая памяшканьне савецкае выстаўкі, падпаўшае наскоку, ня выкрыла ніякіх адзнак, якія дазволілі-б трапіць на сьлед вінаватых».

ЗА ШЫРОКАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА З ПРАФРУХАМ СССР.

СТАКГОЛЬМ, 13-І. Сход Сундсвальскае акруговае арганізацыі саюзу працаўнікоў лесу і воднікаў аднагалосна выказаўся за больш шчыльнае супрацоўніцтва рабочае клясы і прафруху Швэдыі з прафрухам СССР. Ва ўхваленай рэзалюцыі цэнтральнаму камітэту саюзу прапануецца ўстанавіць больш шчыльнае супрацоўніцтва з адпаведнымі прафсаюзамі СССР і прыцягнуць да яго адпаведныя саюзы Нарвэгіі і Фінляндыі. Калі гэтая прапанова будзе адхілена, дык сундсвальская арганізацыя будзе супрацоўнічаць з савецкімі прафсаюзамі самастойна.

Наступ швэдзкае буржуазіі.

СТАКГОЛЬМ, 13-І. Саюз прадпрыемцаў Швэдыі абвясьціў, што ў тым выпадку, калі канфлікт у цэлюлёзнай прамысловасьці ня будзе ўпарадкаваны да 23 студзеня дык у той-жа дзень будзе абвешчан лёкаут на лесапільных заводах. Новы лёкаут ахопіць 18 тысяч рабочых, ня лічачы воднікаў.

Дэманстрацыя беспрацоўных у Румыніі.

ВЕНА, 13-І. Водлуг паведамленьняў бухарэсцкае газэты «Адэвэрул» у Арадзе (Сяміградзе) беспрацоўныя наладзілі дэманстрацыю перад будынкам прэфэктуры. У зьвязку з зачыненьнем вагона будаўнічага заводу фірмы «Аўстра» лік беспрацоўных дасягае ў Арадзе 5000 ч.

Польшча напярэдадні выбараў.

РНА і выбары ў сойм.

Расейскае народнае аб'яднаньне ў Вільні склікала 9 студзеня г. г. сход, на якім было каля 190 асоб. Пасьля прамоў Кузьміцкага, Бутурліна, Дубановіча і Рахліна-Румянцава сход вынес рэзалюцыю аб выступленьні РНА на выбарах асобным сьпіскам і разьвіцьці ўзмоцненай акцыі сярод беларусаў і ўкраінцаў, якія на іх думцы зьяўляюцца толькі пляменьнямі адзінага рускага народу, адным словам—рускімі.

Колькі ўкраінцаў будзе ў сойме?

Орган украінскіх эндэкаў „Діло" вылічае, што ўкраінцам удасца правясьці ў сойм 60 сваіх паслоў, г. ё, у тры разы больш, як іх было ў папярэднім сойме.

Дэманстрацыя беспрацоўных у Барыславе.

Гэтымі днямі ў Барыславе адбылася дэманстрацыя беспрацоўных, якія пад кіраўніцтвам камуністаў і левых пэпэсаў вынесьлі рэзалюцыі і выслалі дэлегацыі з дамаганьнем безадкладнай выдачы апалу і мукі за мінулыя месяцы.

«Вядомы беларускі агітатар».

„Газэта Варшаўска" паведамляе, што «вядомы беларускі агітатар кс. Шуровіч прыцягнут да адказнасьці за надбурэньне адной часткі люднасьці проці другой"

«Прароцтвы».

Рэдактар віленскага манархічнага „Слова" п. Цат-Мацкевіч зьмясьціў у сваёй газэце разважаньні прароцтвы наконт бліжэйшых палітычных перспэктыў у Польшчы. Пан Цат прарочыць: 1) ліквідацыю дэмакратыі ў Польшчы, 2) павялічэньне антаганізму між лявіцовымі партыямі і санацыяй і 3) разьбіцьце эндэцыі.

П. Цата цікавіць пытаньне, як гэтага дасягнуць? Ён прыпушчае, што ў сойме ўрадавыя дэпутаты не дасягнуць лічбы 230 (агульны лік паслоў сойму 444. Рэд.), г. ё большасьці. Большасьць будзе складацца з эндэкаў, сацыялістаў, камуністаў і нацменшасьцяў. На выбары эндэцыя пойдзе з лёзунгамі проці ўраду, але ў сойме яна прымушана будзе перайсьці ў лягер дзяржаўнікаў проці антыдзяржаўных элемэнтаў.

Тады і ўстановіцца фактычны рэжым адзінкі—дадамо ад сябе—рэжым тэрору зьверху і паўстаньняў зьнізу...

* * *

Віленскае манархічнае „Слова" вуснамі свайго рэдактара Цата-Мацкевіча прарочыць узмацненьне Польшчы ў 1928 годзе.

Пілсудзкі стане для Польшчы тым, чым Мусаліні для Італіі. Справа меншасьцяў ня вырашыцца ў 1928 г., бо ня знойдзецца між імі моцных груп, якія пайшлі-б на лаяльнае супрацоўніцтва з Польшчай. Дзяржава-ж польская зьяўляецца настолькі моцнай, што „не патрабуе старацца аб узысканьні сымпатыяў меншасьцяў".

І без прароцтваў п. п. Цатаў заходнія беларусы ведаюць, што ад панскай Польшчы яны нічога не дачакаюцца.

«Гадовы юбілей».

14-XI-1927 г. у Вронкаўскім астрозе гр. Акінчыц, загадчык юрыдычнага аддзелу сэкратарыяту Грамады, спраўляў „гадавы юбілей" свайго быцьця ў вастрозе. Гр. Акінчыц быў арыштаваны ў Вільні ў часе работніцкай дэманстрацыі перад Лукіскім астрогам.

ТУДЫ І ДАРОГА...

У Баранавічах існуе паўлюкевічаўская арганізацыя „Прасьвета", кіраўніком якой зьяўляецца нейкі Шулейка. Да гэтай паўлюкевічаўскай арганізацыі далучыліся цяпер б. сэнатар Назарэўскі і п. Яроцкі, якія перакінуліся сюды з рагулеўскага лягеру.

МЕСЦА ПОЛЬСКА-ЛІТОЎСКАЕ КАНФЭРЭНЦЫІ.

ПАРЫЖ, 13-І. „Матэн" паведамляе, што Вальдэмарас прапанаваў склікаць польска-літоўскую канфэрэнцыю ў Маскве.

У Саюзе ССР.

На хлебазагатоўчым фронце

АЖЫЎЛЕНЬНЕ.

КІЕЎ, 13-І. За апошні час у асноўных хлебазагатоўчых раёнах праваўзьбярэжжа адбыўся пералом у бок ажыўленьня загатовак. Найбольшага колькаснага эфэкту можна чакаць у канцы студзеня.

ПЕРАЛОМ.

КРАСНАДАР, 13-І. З 11 студзеня пачынаецца ажыўленьне хлебазагатовак па ўсёй акрузе. 11 студзеня ў станіцы Кірпільскай загатоўлена 3 тысячы пудоў, Архангельскай—3500 пудоў, Нова-Маларасейскай—7 тыс. пудоў.

СЛАБЫ ВУЧАСТАК.

УРАЛЬСК, 13-І. Хлебазагатоўчая кампанія праходзіць без належнага напружаньня сіл і сродкаў каапэрацыйных і дзяржаўных арганізацый. У канцы першага квартала г. г. толькі 45 проц. пушчанага на рынак збожжа загатоўлена каапэрацыяй і дзяржгандлем, рэшта—прыватнікам.

ШКОДНІКІ ХЛЕБАЗАГАТОВАК.

ХАРКАЎ. Органамі ДПУ арыштавана ў пасёлку станцыі Лазавая, Харкаўскае акругі, трыццаць чалавек прыватнікаў-хлебагандляроў за спэкуляцыю і павышэньне лімітных цэн і за ажыётаж. Значная частка арыштаваных зьяўляецца беспатэнтнымі гандлярамі і камісіянэрамі. З ліку арыштаваных, некаторыя выконвалі ролю кампаньёнаў. Фармальна не бяручы ўдзелу ў гандлі, яны фактычна фінансавалі яго, бяручы ўдзел у прыбытках.

Мясцовае працоўнае жыхарства аднеслася вельмі адабраючы да арышту злосных шкоднікаў хлебазагатовак.

АРЫШТ СПЭКУЛЯНТАЎ.

АРМАВІР, 13-І. У акрузе арыштавана і прыцягнута да адказнасьці звыш 40 прыватнікаў-спэкулянтаў хлебапрадуктамі, якія ўносілі дэзарганізацыю ў хлебны рынак.

АДЭСКІЯ СПЭКУЛЯНТЫ.

АДЭСА, 13-І. Эканамічным аддзелам ДПУ скончана сьледзтва па справе 25 арыштаваных хлебных спэкулянтаў Адэсы. У часе арышту ў спэкулянтаў знойдзены вялікія запасы збожжа і мукі.

Тавары нізавому рынку.

МАСКВА. У Цэнтрасаюзе заяўляюць, што для павялічэньня дастаўкі прамтавараў на вёсну спажывецкая каапэрацыя атрымае ў другім квартале мяккіх скураных тавараў на тры міліёны руб., бавоўняных тканін у другой дэкадзе студзеня саюзы спажывецкае каапэрацыі па-за абласное групы атрымаюць 210 вагонаў.

Справа бакінскае ахранкі аб т. Сталіне.

БАКУ, 13-І. Сярод папер равейшае бакінскае жандарскае ўправы знойдзены справы адносна пабыту і арышту т. Сталіна ў Баку. Усяго знойдзена 4 вялікіх справы, якія датычацца да 1904, 1908 і 1910 г.г. Знойдзена пастанова аб арышце і высылцы ў Сібір Сталіна. У справах апроч таго ёсьць фатаграфія Сталіна і шмат агітацыйных плякатаў і брашур, адабраных у яго пры арышце.

Пазыка індустрыялізацыі рэалізавана поўнасьцю.

МАСКВА. Падрахаваны канчатковыя вынікі пазыкі індустрыялізацыі. Пазыка пакрыта поўнасьцю на 200 міліёнаў руб. Не задаволена заявак на 43 міліёны руб. Лік падпісчыкаў пазыкі перавысіў 6 міліёнаў чалавек.

Аварыя нарвэскага параходу.

АДЭСА, 14-І. Узьбярэжная адэская радыё-станцыя атрымала трывожнае радыё аб аварыі нарвэскага параходу «Нора». Судно выплыла з Батуму ў Канстантынопаль і ля Сінопу на поўным ходзе села на камень. Праз прабітую шчыліну вада хлынула ў трум. На дапамогу параходу з Канстантынопалю і Батуму вышлі выратавальныя судны.

Экспэдыцыя на паўночнае канцавосьсе.

ЛЕНІНГРАД, 13-І. Распачата падрыхтоўчая праца да надыходзячага палёту на паўночнае канцавосьсе пры ўдзеле савецкіх вучоных. Палёт на паўночнае канцавосьсе, які арганізуецца італьянскім геаграфічным таварыствам, адбудзецца пад кіраўніцтвам генэрала Нобіле на толькі-што пабудаваным італьянскім дырыжаблі «№ 4».

Паветраная лінія Ташкент—Кабул.

МАСКВА. Саюзны СНК адобрыў згоду між СССР і Аўганістанам аб устанаўленьні паветранае лініі між Ташкентам і Кабулам для перавозкі пасажыраў і пошты, падпісаную 28-га лістапада 1927 г. у гор. Кабуле.

У АПОШНІ ЧАС.

(Атрымана а 1 гадз. уночы).

ЗАХАДЫ ДА ЎСТАНАЎЛЕНЬНЯ МІРУ Ў ПРАМЫСЛОВАСЬЦІ—АБМАН І ЗЬДЗЕК НАД АНГЕЛЬСКІМІ РАБОЧЫМІ.

ЛЁНДАН, 14-І. Палітбюро ангельскай кампартыі апублікавала дэклярацыю, у якой заяўляе, што канфэрэнцыя «па ўстанаўленьні міру ў прамысловасьці»—абман: у Англіі сотні тысяч беспрацоўных, а рэшта атрымлівае мізэрную заработную плату і стаіць перад пагрозай далейшага яе зьмяншэньня і пагоршаньня ўмоў працы.

Дэклярацыя ганьбіць тых членаў генсавету, якія падтрымліваюць палітыку абману рабочых, як здраднікаў рабочае клясы.

У дэклярацыі гаворыцца, што перш, чым пачаць якія-небудзь перамаўленьні з прадпрыемцамі, генсавет павінен патрабаваць скасаваньня закону супроць прафсаюзаў і 8-мігадзіннага рабочага дню для гарнякоў, спыненьня націску прадпрыемцаў на тэкстыльных і іншых рабочых і аднаўленьня зносін з СССР у поўным абхваце.

ГОЛАД У ГЕРЦАГАВІНЕ І ДАЛМАЦЫІ.

ВЕНА, 14-І. Па паведамленьню з Белграду, сяляне ахопленых голадам мясцовасьцяй Герцагавіны і Далмацыі масамі накіроўваюцца ў іншыя раёны, рабуючы па дарозе памешчыцкія і кулацкія маёнткі, дзе яны захватваюць жывёлу і зярно.

2-ая Сэсія ЦВК БССР VIII скліканьня.

Зацьверджаньне пастаноў, прынятых паміж сэсіямі.

Даклад тав. Хацкевіча.

Таварышы, мы павінны зацьвердзіць 34 пастановы Прэзыдыуму ЦВК і Савету Народных Камісараў, якія былі прыняты пасьля 4-й сэсіі ЦВК УП-га склікаьньня і да Другой сэсіі ЦВК УШ-га склікаьньня. Гэтыя пастановы ўносяцца на зацьверджаньне сэсіі ЦВК паводле 33 арт. канстытуцыі БССР. Было-б добра, калі-б усе гэтыя 34 пастановы зачытаць раней, чым іх прыняць.

(Галасы:—ня трэба, мы ўжо чыталі).

Я таксама лічу, што законаў гэтых зачытваць ня трэба. Папершае, таму, што ўсе гэтыя пастановы былі надрукаваны ў свой час у газэце «Савецкая Беларусь» і, бязумоўна, вы іх усе чыталі. Падругое—іх ня трэба зачытваць таму, што да гэтага часу ў Прэзыдыум ЦВК не паступала ніякіх заўваг, хадайніцтваў ці пратэстаў па іх як з боку мясцовых органаў улады, гэтаксама і ад цэнтральных устаноў, членаў і кандыдатаў у члены ЦВК.

З гэтай прычыны мне здаецца, што трэба будзе толькі абмежавацца паведамленьнем аб галоўных частках нашага заканадаўства, належачага да зацьверджаньня.

Раней усяго адносна Гомельшчыны. Як вы ведаеце, пасьля далучэньня Гомельшчыны да БССР быў выдан цэлы шэраг спэцыяльных пастаноў Прэзыдыуму ЦВК і СНК БССР аб пашырэньні нашага заканадаўства на тэрыторыю Гомельшчыны.

Затым была вылучана Парытэтная Камісія па разьдзелу маемасьці б. Гомельскай губ. Праца гэтай Камісіі была ўсебакова разгледжана ў Прэзыдыуме ЦВК і СНК і зацьверджана. Таксама былі ўстаноўлены новыя межы ў сувязі з далучэньнем Гомельшчыны паміж БССР і РСФСР.

Потым былі спэцыяльна разгледжаны палажэньні і пляны правядзеньня беларусізацыі і правядзеньня нацпалітыкі на тэрыторыі Гомельшчыны. Быў разгледжан і прынят закон аб узбуйненьні тэрыторыі сельсаветаў Гомельшчыны, якія сваімі разьмерамі, у параўнаньні з саветамі БССР старых межаў, значна розьніліся. Гэтае райёнаваньне было распрацована і зацьверджана. Разам з гэтым быў вызначан шэраг саветаў нацменшасьцяў—яўрэйскіх, польскіх, латыскіх і г. д. у Гомельшчыне, на падставе законаў і пастаноў, якія існуюць у нас у галіне нацыянальнай палітыкі.

Тое заканадаўства, якое мы ўносім на зацьверджаньне сэсіі, датычыцца галоўным чынам розных зьмен і дапаўненьняў нашых кодэксаў: грамадзянскага, грамадзянска-працэсуальнага, крымінальнага, крымінальна-працэсуальнага, зямельнага і кодэксу законаў аб працы, а таксама некаторых зьмен і дапаўненьняў у палажэньні аб Народным Камісарыяце РСІ, ВСНГ, Асобай Калегіі Вышэйшага Кантролю па зямельных справах, судабудаўніцтва, кампэтэнцыі народных судоў і розных льгот працоўным, якія даны ў адзнаку 10-цігодзьдзя Кастрычнікавай Рэвалюцыі.

Аб грамадзянскім кодэксе. Як вы ведаеце, у нас ва ўсіх гарадох адчуваецца жыльлёвы крызіс, таму і мясцовыя органы і ўрад прымалі ўсялякія крокі, спрыяючыя жыльлёваму будаўніцтву. Урадам прыняты цэлы шэраг пастаноў, якія падаюць льготы будаўніцтву, якія зацікаўліваюць як арганізацыі, гэтак і паасобных грамадзян да будаўніцтва. Напрыклад, прыняты закон, згодна якога ў дамох, пабудаваных або адбудаваных па дагавору забудоўкі, памяшканьні здаюцца без абмежаваньня ўстаноўленымі нормамі жыльлёвае плошчы; няжыльлёвыя памяшканьні аплачваюцца па дабравольнай згодзе.

Забудоўшчык карыстаецца вызначанымі ў спэцыяльных законах льготамі па дзяржаўных і мясцовых падатках на праве забудоўлі.

Для ўтварэньня супакойных умоў грамадзянскага абароту абмежавана прыстасаваньне рэквізіцыі. Яна дапушчаецца толькі ў выключных выпадках і ня інакш, як па пастанове Савету Народных Камісараў.

Замест агульных упамінкаў у Грамадзянскім Кодэксу аб канфіскацыі, гэтаму паняцьцю дан пэўны зьмест і пералічаны тыя прадметы, якія не падлягаюць канфіскацыі. Гэтая акалічнасьць мае вялікае значэньне і ўносіць у практыку судовых і адміністрацыйных органаў аднастайнасьць і рэвалюцыйную законнасьць.

Скасована правіла, паводле якога належылі абавязковаму натарыяльнаму насьведчаньню дагаворы дзяржаўных устаноў паміж сабой. Гэтым значна скарочаны выдаткі многіх устаноў і ўскорана заключэньне дагавораў.

У Грамадзянскі Кодэкс уключан шэраг новых артыкулаў, якімі ўстаноўлен парадак зацьверджаньня статутаў акцыянэрных таварыстваў і парадак зьмен гэтых статутаў.

Як відаць з гэтага пераліку тых зьмен і дапаўненьняў, якія ўнесены ў Грамадзянскі Кодэкс, заканадаўства БССР ішло ў напрамку ўтварэньня ўсіх неабходных умоў к разьвіцьцю грамадзянскага абароту, к аднаўленьню і замацаваньню гаспадарчага жыцьця краіны.

Цяпер адносна Крымінальнага Кодэксу. Шляхам зьмены адпаведных артыкулаў гэтага Кодэксу, узмоцнена адказнасьць за незаконнае нашэньне Ордэна Чырвонага або Працоўнага Штандару тымі асобамі, якія ня маюць на гэта права. За гэта ўстаноўлена кара штрафам да 300 р. ці пазбаўленьне свабоды да двух месяцаў, замест штрафу ў разьмеры 100 р., як было да гэтага часу.

Уведзена адказнасьць за незаконнае карыстаньне знакамі і адзнакамі санітарнае службы арміі і за незаконнае карыстаньне назвамі Чырвонага Крыжу і Чырвонага Паўмесяцу.

Узмоцнена адказнасьць за нарушэньне правіл па ахове народнага здароўя, асабліва за нарушэньне гэтых правіл у часы эпідэмій.

Уведзена адказнасьць за нарушэньне правіл адкрыцьця і карыстаньня радыё-станцыяй.

Нарэшце, у адпаведнасьці з маніфэстам ЦВК Саюзу ССР ад 15-га кастрычніка 1927 г., скасавана кара сьмерцю (растрэл), як мера сацыяльнай абароны за ўсе злачынствы, апрача злачынстваў дзяржаўных, вайсковых і ўзброенага разбою.

У гэтым заключаецца сутнасьць найбольш галоўных зьмен і дапаўненьняў нашага Крымінальнага Кодэксу.

Аб зьменах у Крымінальна-Працэсуальным Кодэксу. Значна скарочан лік тых злачынстваў па справах, аб якіх вымагалася абавязковае папярэдняе сьледзтва, чым значна паскорана праходжаньне спраў у сьледчых і судовых інстанцыях і такім чынам наблізан момант кары да моманту злачынства.

З гэтага кодэксу выкінуты артыкул аб парадку вядзеньня крымінальных спраў у ваенных трыбуналах, у сувязі з тым, што парадак вядзеньня спраў у ваенных трыбунаках цяпер устанаўляецца агульна-саюзным заканадаўствам

Устаноўлена, як агульнае правіла, што справы разглядаюцца судамі на беларускай мове. У выпадках, калі падсудны ня ведае беларускае мовы, суд павінен вырашыць да разгляду справы па сутнасьці пытаньне аб тым, на якой мове будзе весьціся справа, а таксама вырашыць пытаньне аб перадачы справы на разгляд у нацыянальны народны суд. Абвінавальнае заключэньне і іншыя дакуманты, калі падсудны ня ведае мовы, на якой вядзецца даная справа, павінны ўручацца падсуднаму ў перакладзе на яго родную мову.

З Кодэксу выключан заклад, як мера спыненьня і ўхіленьня ад суда і сьледства.

Устаноўлена, што парука, як мера спыненьня ўхіленьня ад суду і сьледзтва, можа быць прынята толькі ў тых выпадках, калі яна даецца пастановай агульнага сходу членаў даннае арганізацыі, але не яе выканаўчымі органамі, як-та: камітэтамі, прэзыдыумамі і г. д.

Узмоцнен нагляд за разглядам працоўных спраў.

Як відаць з гэтага пераліку галоўных зьмен і дапаўненьняў у КПК яны мелі сваёй мэтай: набліжэньне суда к насельніцтву, поўнае ажыцьцяўленьне нашае нацыянальнае палітыкі ў судзе, залучэньне савецкае грамадзкасьці ва ўдзел у барацьбе з злачынствамі. Шляхам скасаваньня закладу, яе меры спыненьня ўхіленьня ад сьледзтва і суда, выключана магчымасьць больш заможным праз залог палучаць часовую палёгку пры прыцягненьні за якое-небудзь злачынства да адказнасьці.

Аб зямельных справах. Да гэтага часу іскі аб падзеле маемасьці паміж членамі агульнага двара ўтвараліся ў судовым парадку, калі яны ня краталіся зямлі. У апошнім выпадку гэтыя іскі павінны былі разглядацца зямельнымі камісіямі. Значыцца, зямельныя камісіі мелі права дзяліць зямлю і маемасьць сумесна, але не маглі дзяліць аднае толькі маемасьці. Калі ў судзе справа была ўзьнята аб падзеле маемасьці і потым на судзе які небудзь бок уздымаў пытаньне аб падзеле яшчэ і кавалка зямлі, дык суд спыняў у сябе гэтую справу і перадаваў яе на вырашэньне зямельнай камісіі. Гэтакім чынам у справах аб падзеле сельска-гаспадарчага двара існавала нейкая няўвязка, чаму і была ўнесена ў Зямельны Кодэкс зьмена, згодна якой усе справы аб падзелах, як зьвязаныя з падзеламі зямлі, так і бяз гэтага, складаюць кампэтэнцыю зямельных камісій.

Вышэйшая зямельная камісія, якая разглядае зямельныя справы—Асобая Калегія Вышэйшага Кантролю па зямельных справах да гэтага часу ня мела свайго асобнага палажэньня, у якім бы дакладна былі вызначаны яе правы і абавязкі, парадак разгляду ёю зямельных спраў. Цяпер такое палажэньне ўжо прынята. У гэтым палажэньні ўстаноўлена таксама, што правільнае і аднастайнае тлумачэньне і ўжываньне законаў устанаўляецца Пленумам Асобае Калегіі Вышэйшага Кантролю.

Наказаным Палажэньнем вызначан наступны склад АКВК: Старшыня, Намесьнік Старшыні і 5 членаў замест старшыні і двух членаў, як гэта было да зацьверджаньня Палажэньня.

Цяпер некалькі слоў адносна зьмен і дапаўненьняў Кодэксу Законаў аб Працы. Гэты Кодэкс папоўнен дадаткамі, якія рэгулююць умовы працы часовых рабочых і служачых і ўмовы працы на сэзонных работах.

Зьмест гэтых дадаткаў заключаецца ў імкненьні больш абараніць умовы працы гэтых катэгорый служачых і рабочых.

Для падняцьця вытворчасьці працы, барацьбы з прагуламі ўнесена зьмена ў гэты Кодэкс. Сутнасьць гэтай зьмены такая: у выпадку няяўкі на работу рабочага ў агульнай колькасьці па працягу 3 дзён у месяц бяз важных прычын, працоўны дагавор можа быць зьнішчан (замест больш 6-ці дзён у месяц, ці незьяўленьня больш 3-х дзён адразу, як гэта існавала раней).

У мэтах няўхільнага правядзеньня рэжыму эканоміі і змаганьня з безгаспадарчасьцю, бюракратызмам і валакітаю былі пашыраны правы Народнага Камісарыяту Рабоча-Сялянскай Інспэкцыі. Апошняму дано права канчаткова вырашаць наступныя пытаньні: аб спрашчэньні і скарачэньні вучоту і справаздачнасьці; аб ліквідацыі лішніх органаў і прадстаўніцтваў; аб скарачэньні лішніх штатаў; аб зьмяншэньні накладных выдаткаў; аб зьмене структуры асобных частак устаноў і прадпрыемстваў; аб накладаньні дысцыплінарных пакараньняў, а таксама аб адстаўленьні і звальненьні службовых асоб за відавочную безгаспадарчасьць, бюракратызм і валакіту. Гэты закон быў выклікан самім жыцьцём і пры ажыцьцяўленьні яго ён даў вельмі значныя станоўчыя вынікі.

Аб судабудаўніцтве. Права выстаўленьня кандыдатур народных судзьдзяў надана, апрача выканаўчых камітэтаў, яшчэ і гарадзкім і сельскім саветам. Скасавана неабходнасьць зацьверджаньня выбраных народных судзьдзяў Народным Камісарыятам Юстыцыі.

Цяпер я спынюся на зьменах у структуры органаў ведаючых народнай гаспадаркай. У выкананьне дырэктыў III-й сэсіі ЦВК БССР УП-га склікаьньня, выкладзеных у рэзалюцыі ад 2-га ліпеня 1926 г. аб мясцовай прамысловасьці, утвораны ў складзе Вышэйшага Савету Народнае Гаспадаркі БССР Аддзел Мясцовай Прамысловасьці і ліквідавана Саматужная сэкцыя Эканамічнай часьці Прамыслова-Эканамічнага Кіраўніцтва. На Аддзел Мясцовай Прамысловасьці ўскладзена плянавае рэгуляваньне мясцовай, дзяржаўнай, саматужна-рамеснай і прыватнай прамысловасьці. У сувязі з гэтай пастановай для непасрэднага кіраваньня мясцовай прамысловасьцю і нагляду за яе дзейнасьцю ўтвораны ў складзе акруговых выканаўчых камітэтаў інспэкцыі мясцовай прамысловасьці, якія падпарадкаваны акруговым выканаўчым камітэтам і ажыцьцяўляюць у сваёй дзейнасьці дырэктывы акруговых выканаўчых камітэтаў і Вышэйшага Савету Народнай Гаспадаркі БССР.

Больш падрэбязна я хачу спыніцца на тым законе, які быў выдан у адзнаку 10-цігодзьдзя Кастрычнікавай Рэвалюцыі, г. з. на законе аб льготах і складаньні нядоімак, штрафаў і пені па падатках і рэнце з незаможных слаёў насельніцтва.

Гэтым законам былі даны насельніцтву наступныя палёгкі:

Агульны лік бяднейшых сялянскіх гаспадарак, з якіх зьнят адзіны сельска-гаспадарчы падатак, павялічан да 35 проц. Зьняты ўсе нядоімкі і пеня па адзіным сельска-гаспадарчым падатку за мінулыя гады з тых гаспадарак (аднадваровых і калектыўных), з якіх у 1927-28 годзе зьняты ўвесь с.-г. падатак або частка яго, а астатнім дадзены такія палёгкі: калі гаспадарка мае ня больш 60 р. абкладанага даходу на едака—з яе зьнімаецца 50 пр. нядоімкі, а пры даходзе ад 60 да 80 р.—25 проц. нядоімкі; пры часьцінным зьняцьці нядоімкі зьнімаецца таксама і пені.

На дзяржаўны кошт прынята земляўпарадкаваньне ўсіх бядняцкіх сялянскіх гаспадарак і незаможных гаспадарак серадняком.

З шэрагу незаможных грамадзян зьняты ўсе нядоімкі, штрафы і пені, якія за імі лічыліся на 7-ае лістапада 1927 г. па наступных падатках: па аднačасовым агульна-грамадзянскім падатку для дапамогі сельскай гаспадарцы; па агульна-грамадз. падатку для дапамогі галадаючым; па працоўным гужавым падатку; па адначасовым падатку на патрэбы насельніцтва, якое пацярпела ад неўраджаю; па прамысловаму падатку; па падаходна-маемасным падатку; па падаходным падатку; па гэрбавым зборы; па падатку са спадчыны; па судовых пошлінах, па падатках з будоў, жывёлы і з транспартных сродкаў.

Зьняты ўсе нядоімкі, штрафы і пені, якія лічыліся на 7 лістапада 1927 г. за незаможнымі грамадзянамі па асноўнай і дадатковай рэнце за мінулы час, а таксама зьняты нядоімкі і пені па асноўным падаходным падатку за час да 1 кастрычніка 1926 г. з тых саматужнікаў, якія ня ўжываюць наёмнае працы.

Зьняты нядоімкі па штрафах, накладзеных на саматужна-прамысловыя арцелі, якія ня ўжываюць наёмнай працы, на арцелі інвалідаў і працоўныя калектывы беспрацоўных за парушэньне да 7 лістапада 1927 г. палажэньня аб дзяржаўным прамысловым падатку.

Апрача гэтага, дан шэраг наступных дырэктыў і даручэньняў розным камісарыятам: НК Фінансаў і НК Земляробству даручана зараз-жа прыступіць к паступоваму забесьпячэньню за кошт дзяржавы састарэлых асоб з ліку незаможных слаёў сялянства. Тым-жа камісарыятам даручана сьпісаць усе пазычкі, якія выданы да 7 лістапада 1927 г. Беларускім Сельска-Гаспадарчым Банкам бяднейшаму сялянству для ліквідацыі вынікаў стыхійных няшчасьцяў, а таксама сьпісаць усе пазычкі, якія былі выданы дзяржаўнымі ўстановамі незаможным сялянскім гаспадаркам з 1922 г. да вясны 1927 г.

НК Земляробства і Белсельбанку даручана распрацаваць праэкт арганізацыі калёнізацыйных фондаў на забалочаных землях для іх засяленьня, у першую чаргу бяднейш. сялянству. Белсельбанку даручана распрацаваць праэкты лепшага крэдытаваньня тых бяднейшых сялян, якія земляўпарадкоўваюцца ці жадаюць арандаваць зямлю ў тых, якія перасяляюцца.

НК Земляробства даручана надзяліць зямлёй бяднейшых сялян і ў першую чаргу актыўных удзельнікаў грамадзянскай вайны і чырвоных партызан, павялічыць крэдытаваньне лесаматар'ямі сялянскай беднаты і распрацаваць пытаньне аб земляўпарадкаваньні і гаспадарчым адбудаваньні мястэчак.

Трэба адзначыць, што гэтыя даручэньні нашымі наркаматамі, выканаўчымі камітэтамі і саветамі ў значнай частцы ўжо выкананы.

Тая частка заканадаўства, якая была выдана за гэты-ж пэрыяд (4 сэсія ЦВК УП склікаьньня — II-я сэсія ЦВК УШ склікаьньня), але якая не падлягае зацьверджаньню гэтай сэсіі, мела той-жа самы намцрамак, як і зацьверджаемыя законы. Гэтая частка законаў практычна рэгулявала ўсе пытаньні штодзённай працы жыцьця нашай краіны, утварыла ўмовы неабходныя для ўзмацненьня нашае народнае гаспадаркі, рэвалюцыйнай законнасьці, правядзеньня нацпалітыкі і г. д.

Усё нашае заканадаўства за паказаны вышэй пэрыяд часу зьяўляецца вынікам выкананьня агульных дырэктыў, як УП гэтак і УШ зьездаў саветаў БССР, цалкам адпавядае саюзнаму заканадаўству і ідзе ў напрамку сацыялістычнага будаўніцтва, па якому ідуць працоўныя Беларусі пад кіраўніцтвам камуністычнае партыі.

Гэтыя пастановы, пералік якіх вам раздадзены, я прапаную цалкам зацьвердзіць.

ГАДАВІНА ЧОРНАЕ СПРАВЫ.

Гадавіна разгрому „Грамады“.

Роўна год таму назад, у ноч з 14-га на 15-е студзеня 1927 году, фашысцкі ўрад Польшчы распачаў пагром беларускіх эканамічных, культурных і палітычных арганізацыяў Заходняе Беларусі. У працягу некалькіх дзён па ўсёй Заходняй Беларусі адбываліся масавыя вобыскі, арышты з катаваньнямі і біцьцём арыштаваных. Загадзя павялічаныя кадры яўнае і тайнае паліцыі ўрываліся па начох у кватэры беларускіх інтэлігентаў у местах, у хаты перадавых беларускіх сялян па вёсках, трэсьлі і пераварачвалі ўсё ўверх нагамі, ламалі мэблю, узьдзіралі

ТАРАШКЕВІЧ.

падлогі, разварочвалі коміны, шукаючы «антыпаньствовае літаратуры», накіроўвалі на паднятых са сну людзей рэвальвэры і пад пагрозаю неадкладнае расправы трэбавалі «выдаць захаваную зброю і бальшавіцкія лістоўкі». У працягу некалькіх дзён увесь край жыў у абставінах нязвычайнага тэрору, нязвычайнага нават ва ўмовах Заходняе Беларусі, якая за сем гадоў белапольскага панаваньня нагляд зелася і нацярпелася ўсякіх гвалтаў і зьдзекаў. Але тыя гвалты і зьдзекі, што рабіліся белапольскаю ўладаю ў Заходняй Беларусі год таму назад, па свайму масаваму размаху перавысілі ўсе папярэднія.

Гэты крывавы наскок на заходня-беларускія месты і вёскі звычайна вядомы пад назваю «разгону» альбо «ліквідацыі Грамады», гвалтоўнага і раптоўнага зьнішчэньня масавае палітычнае арганізацыі заходня-беларускіх рабочых і сялян. Але тут-жа трэба асабліва падкрэсьліць, што пагромны наскок белапольскае ўлады быў скіраваны ня толькі проціў «Грамады». Польскі фашызм аднačасна граміў беларускія эканамічныя і культурныя арганізацыі, усебакова дэзарганізуючы беларускі нацыянальна-палітычны і нацыянальна-культуры рух у Заходняй Беларусі. Абвінаваціўшы «Грамаду» у камуністычнасьці і зносінах з Камінтэрнам, польскі ўрад разьлічаў, што ліквідацыя такое арганізацыі, небясьпечнае дзеля ўстойчывасьці буржуазнага ладу, будзе спаткана прыхільна эўрапейскім буржуазным грамадзянствам, нават самымі лібэральнымі яго пластамі. Пры такіх абставінах польскі ўрад разьлічаў таксама, што пад прыкрыўкаю разгрому «бальшавізуючае Грамады“ можна наогул граміць усё нацыяльна-беларускае і ўсё падводзіць пад адну агульную рубрыку «змаганьня з камунізмам».

Аднačасна з арыштамі кіраўнікоў «Грамады» ў цэнтры і на пэрыфэрыі было арыштавана шмат людзей, якія да «Грамады» ніколі не належалі, але чыя нацыянальна-адраджэнчая праца была сольлю ў воку польскага нацыяналізму, перашкаджаючы спольшчываньню Заходняе Беларусі, падтрымліваючы разьвіцьцё беларускае культуры. Было арыштавана шмат беларускіх культурных працаўнікоў, сярод якіх найбольш вядома імя Радаслава Астроўскага, дырэктара Віленскае беларускае гімназіі. Быў арыштаваны рад эканамічных дзеячоў і разгромлена толькі што пачынаўшая наладжвацца база заходня-беларускае фінансава-эканамічнае самаабароны ад польскага нацыяналізму і капіталізму—Беларускі Каапэрацыйны Банк.

Разгром «Грамады» правадзіўся пад прыкрыўкаю, што яна нібы-та падгатоўвала аружнае паўстаньне. Але цяпер, пасьля году сьледзтва, наўрад ці знойдзецца хто нават сярод польскага ўраду, хто бы шчыра верыў у гэтую брахню. Паўстаньне было-бы вельмі пажаданым польскаму ўраду і польскай буржуазеі. Польская палітыка ў Заходняй Беларусі зьяўляецца адною няспыннай правакацыяй такога паўстаньня. Калі-б яно выбухла, дык няма ніякага сумліву ў тым, што ўзброеная па апошняму слову тэхнікі, аб'яднаная адзіным камандаваньнем, польская армія хутка разграміла-бы сялянскія атрады, а ўсьлед за гэтым увесь край быў бы заліты морам крыві. Пад прыкрыўкаю расправы з «бунтаваўшымі бальшавікамі» было бы праведзена поўнае фізычнае вынішчэньне ўсіх найбольш сьвядомых і актыўных элемэнтаў краю.

«Грамада» гэта бачыла і разумела. Вінаваціць яе ў падрыхтоўцы паўстаньня—гэта значыць вінаваціць яе ў поўнай палітычнай сьлепаце і няпісьменнасьці, што пэўна-ж зусім не адпавядае сапраўднасьці. «Грамада»—наадварот—перасьцерагала ад спробаў паўстаньня (гл. газэты: «Народная справа» за 23-X-26 г., «Наша справа» за 5-1-27 г.). „Грамада“ вучыла заходня-беларускія працоўныя масы, што толькі праз арганізаванае палітычнае змаганьне з выкарыстаньнем усіх легальных магчымасьцяў можна дабіцца палепшаньня абставін іх жыцьця. «Грамада» з яе шматлікімі арганізацыямі на мясцох сталася масаваю палітычна-выхаваўчаю школаю дзеля працоўных Заходняе Беларусі і ў гэтым зьмяшчалася яе сапраўднае палітычнае значэньне і пагрознасьць дзеля польскае буржуазеі. Разгромам «Грамады» польская буржуазея паказала, што яна больш за ўсё баіцца арганізаванасьці і ўсьведамленьня працоўных.

Адною з непасрэдных прычын разгрому «Грамады» былі перадвыбарныя меркаваньні польскае буржуазеі і польскага ўраду. Широка-разгалінёныя грамадаўскія арганізацыі на мясцох зьяўляліся дасканалым апаратам дзеля правядзеньня перадвыбарнае агітацыі, а блізкасьць і зразумеласьць праграмы «Грамады» дзеля працоўных масаў Заходняй Беларусі рабілі «Грамаду» асабліва папулярнаю і прыцягальнаю. Пры такіх умовах дзеля польскае буржуазеі і ўраду зьяўлялася рэальная пагроза, што «Грамада» зманапалізуе соймавыя выбары ў Заходняй Беларусі і не прапусьціць ні аднаго кандыдата польскіх буржуазных партый. Павялічэньне беларускага радыкальнага прадстаўніцтва ў сойме побач з удзелам украінцаў з Усходняе Галіцыі магло бы значна павялічыць нацменшасьцевую групу ў сойме і закрэсьліць усе надзеі Пілсудзкага атрымаць будучы сойм ціхім і паслушным яго волі.

Дзеля гэтага разгром „Грамады“ быў праведзены задоўга да соймавых выбараў, а сэрыя судовых працэсаў над удзельнікамі „Грамады“ назначана да слуханьня якраз напярэдадні выбараў, каб яшчэ раз запалохаць беларускія працоўныя масы Заходняе Беларусі і адстрашыць іх ад удзелу ў выбарах. Але гэтыя судовыя працэсы ня толькі напамянуць ім аб жудасьцях тагорочняе расправы з беларускімі арганізацыямі—яны напамянуць таксама, што ў буржуазнай Польшчы беларускія працоўныя масы Заходняе Беларусі маюць свайго нязьмірымага ворага і што толькі шлях «Грамады» ёсьць правільным, што толькі дружным арганізаваным змаганьнем у сувязі з працоўнымі масамі іншых нацыянальнасьцяў Польшчы яны могуць дамагчыся лепшае долі.

РАК-МІХАЙЛОЎСКІ.

М. С.

ПАСТУПОВЫ ХОД РЭПРЭСІЙ ПОЛЬСКАГА УРАДУ ПРОЦІ БЕЛАРУСКАЙ СЯЛЯНСКА-РАБОТНІЦКАЙ ГРАМАДЫ.

Хроніка падзей па газэтах за 1927 год.

„Слово“ за 13-ае студзеня паведамляе, што гэтымі днямі адміністрацыйная ўлада распачала ліквідацыю гурткоў Беларуска-Сялянскай Работніцкай Грамады ў Навагрудзім ваяводстве.

Навагрудзкі павятовы камітэт „Грамады“ і ўсе наколічныя „гурткі“ разагнаны.

Арыштавана агулам каля 60 чал.; сярод іх—старшыня Навагрудзкага павятовага камітэту „Грамады“—Чатырка і сэкратар камітэту Цацко.

Разгон гэтых арганізацый «Грамады» зроблены, нібы-та, на аснове падазрэньняў іх „у проціdзяржаўнай дзейнасьці“.

(„Сав. Бел.“ № 13, 1927 г.).

АРЫШТ БЕЛАРУСКІХ ДЭПУТАТАЎ СОЙМУ.

ВАРШАВА, 15-I. Ноччу з 14 на 15-ае студзеня ў Вільні арыштаваны дэпутаты

ВАЛОШЫН.

польскага сойму ад беларускай „Грамады“: Тарашкевіч, Валошын і Рак-Міхайлоўскі. Разам з імі арыштавана яшчэ 30 беларускіх дзеячоў.

АРЫШТ ДЭПУТАТА ГАЛАВАЧА.

ВАРШАВА, 17-I. Учора ноччу ў Варшаве арыштаваны дэпутат незалежнае сялянскае партыі Галавач.

ПАГРОЗА ПОЎНАГА РАЗГРОМУ «ГРАМАДЫ».

Дэпутаты арыштаваны бяз ведама сойму.

ВАРШАВА, 15-I. Арышт 3-х дэпутатаў беларускае „Грамады“ зрабіў у сойме вялікае ўражаньне. Гэта першы выпадак арышту дэпутатаў без папярэдняе выдачы іх соймам суду. У паведамленьні міністэрства ўнутраных спраў, агалошаным у друку, зазначана, што ў пачатку ўлада хацела патрабаваць ад сойму выдачы суду 3 дэпутатаў, але пабаялася, што доўгая працэдура, зьвязаная з гэтым, дала-б магчымасьць дэпутатам уцячы.

ШМАТЛІКІЯ АРЫШТЫ ЧЛЕНАЎ «ГРАМАДЫ» ПА ЎСЕЙ ПОЛЬШЧЫ.

У афіцыйным паведамленьні зазначана, што ў адной Варшаве арыштавана 120 ч. і ўчынена 200 вобыскаў. Вобыскі і арышты адбываліся апроч Варшавы, у Лодзі, Пазнані і на ўсёй тэрыторыі Заходняе Беларусі.

Лік арыштаваных у Вільні і інш. правінцыйных гарадох невядомы.

АРЫШТЫ БЕЛАРУСКІХ ДЗЕЯЧОЎ.

У Вільні арыштавалі двох дырэктароў беларускага банку і дырэктара беларускай гімназіі Астроўскага. У Глыбокім таксама арыштававаны дырэктар беларускага банку. У беларускім банку ў Пінску ўчынен вобыск. У афіцыйным паведамленьні зазначаецца, што ў рукі ўлады трапіў нібы-та сур'ёзны абвінаваўчы матар'ял.

КАМПАНІЯ КСЯНДЗОЎ І МАГНАТАЎ ДАЛА СВОЙ ПЛЁН.

Водлуг думкі палітычных колаў, вобыскі ў Варшаве знаходзяцца ў сувязі з падрыхтоўкаю канчатковае ліквідацыі беларускае „Грамады“, роспуску якой неадступна патрабуюць хрысьціянскія дэмакраты.

На запытаньне старшыні сойму Ратая аб прычынах арышту беларускіх дэпутатаў без яго ведама, міністр юстыцыі адказаў, што дэпутаты былі захоплены на месцы «злачынства» і арыштаваны з мэтай папярэджаньня вынікаў.

(„Сав. Бел.“ № 14, 1927 г.)

ХТО АРЫШТАВАНЫ Ў ВІЛЬНІ.

Апрача дэпутатаў Беларускае Сялянска-Работніцкае Грамады Тарашкевіча, Валошына і Рак-Міхайлоўскага, дырэктара беларускае гімназіі ў Вільні Астроўскага і інш., аб якіх пісалася ўчора, палітычная паліцыя арыштавала па гэтай жа „грамадаўскай“ справе яшчэ шмат выдатных палітычных беларускіх дзеячоў. Між іншым арыштаваны сэкратар Цэнтральнае Рады Прафэсыянальных Саюзаў Алейнічук і наступныя члены ЦК Грамады: Назарук, Шнаркевіч, Мэнке, Мартынчык, Наваkоўскі, Крафц, Барсэвіч, Коўш, Вайцэр і інш.

АРЫШТЫ НА ПРАВІНЦЫІ.

У мястэчку Друя, Браслаўльскага павету, адміністрацыйная ўлада арыштавала 6 чал., у якіх, нібы-та, знойдзена шмат «проціdзяржаўнае» літаратуры.

У мястэчку Глыбокім, Дзісьненскага павету, арыштавана 6 чал., між іншым арыштаваны старшыня беларускага каапэрацыйнага саюзу Сакалоўскі і старшыня павятовага камітэту „Грамады“ Нікафароўскі.

У Крэўскай воласьці, Ашмянскага павету, учынена шмат вобыскаў, прычым, быццам, знойдзены чырвоныя сьцягі, адозвы і інш. рэвалюцыйная літаратура. У Крэўскай воласьці агулам арыштавана 16 чал.

У розных вёсках Маладэчынскага павету пакуль што арыштавана каля 20-ці чал.

У Бельскім павеце арыштавана агулам 23 чал., у Горадні—12, у Саколцы—15, у Ваўкавысу—3, у Беластоку—8, у Пінску—16. Апрача гэтага, у Пінску ўчынен вобыск і рэвізыя спраў пінскага аддзяленьня беларускага банку. Арышты ня спыняюцца.

(„Сав. Бел.“ № 15, 1927 г.).

АРЫШТЫ НЯ СПЫНЯЮЦЦА.

Агульная лічба арыштаваных у Віленскім ваяводстве дасягала на 18-ае студзеня да 350 чал.

Паміж іншым арыштавана яшчэ некалькі сяброў Цэнтральнага Камітэту «Грамады».

У сучасны момант ЦК „Грамады“ ў поўным складзе знаходзіцца ў турме.

ВОБЫСК У ЛУЦКЕВІЧА.

17-га студзеня палітычная паліцыя зрабіла вобыск у беларускага палітычнага дзеяча Антона Луцкевіча. Вобыск ня даў ніякіх вынікаў.

У зьвязку з гэтым вобыскам, Луцкевіч зьмясьціў на старонках газэты „Наш Пшэглёнд“ атрыкул, у якім гаворыць, што апошнія арышты беларусаў і ліквідацыя «Грамады»—зьяўляюцца зьдзекамі над нацыянальнымі меншасьцямі.

МЯТЛА.

У БЕЛАСТОКУ АРЫШТАВАНА 116 ЧАЛАВЕК.

У раёне Беластоку ўчынена 692 вобыскі і арыштавана 116 беларусаў.

Орган польскага ваеннага міністэрства „Польска Збройна“ ў перадавым артыкуле, прысьвечаным ліквідацыі „Грамады“, піша: „Мы адчуваем сябе, ніба пасьля бойкі. Праўда, вораг не даваў адпору, але бываюць выпадкі, калі сур'ёзныя крэпасьці, прызнаючы перавагу ворага, здаюцца бяз выстралаў. У момант, калі ўвесь край павінен сачыць за аховаю мэтаў, няма часу асабліва цэрамоніцца з тымі, хто спрабуе ўзарваць дзяржаву ўнутры“.

Норавы фашысцкай Польшчы.

СПРАВА ВІНЦУКА ІЛІНІЧА.

Былога таварыша міністра Польшчы ложна засудзілі за шпіянаж.

ХТО ТАКІ ІЛІНІЧ?

Гэта было ў жвавай, шумнай, рухлівай польскай сталіцы. Па адной з галоўных вуліц Варшавы ішоў вядомы ўсёй Польшчы Вінцук Ілініч. Усе ў Варшаве ведаюць, хто такі Ілініч. **Ён быў выдатным дзеячом прамысловасьці і гандлю, некаторы час быў таварышом міністра фінансаў, дырэктарам і кіраўніком больш двух дзесяткаў акцыянэрных таварыстваў і банкаў, сябрам праўленьня нафтавага таварыства «Ленарыль», генэральным дырэктарам сельска-гаспадарчага каапэратыву дробнага сялянства, прадстаўніком праўленьня банку мэханікаў і ў працягу доўгага часу сябром дзяржаўнай эканамічнай рады.**

Займаючы ўсе гэтыя высокія пасады, Ілініч фармальна не ўваходзіў ні ў адну з партый і трымаў сябе ў палітычных адносінах незалежна. Але, будучы перадавым польскім дзеячом, ён тайна аб'яднаў навакол сябе інтэлігенцыю, нездаволеную польскім буржуазным ладам. Была нават заснавана тайная арганізацыя лева-настроеных афіцэраў, на чале якой стаяў Ілініч. Ён карыстаўся вялікаю папулярнасьцю і прыхільнасьцю польскай працоўнай інтэлігенцыі.

АРЫШТ НА ВУЛІЦЫ ВАРШАВЫ.

І вось, у гарачы летні дзень 4-га чэрвеня 1925 г., на адной з галоўных вуліц Варшавы да Ілініча падышло некалькі шпікоў і паліцэйскіх, абкружылі яго і абвясьцілі арыштаваным. **На рагу стаяў нейкі чалавек. Яго таксама арыштавалі, пасадзілі ў адзін аўтамабіль з Ілінічам і павезьлі ў дэфэнзыву (ахранку). Ніколі раней Ілініч не сустракаў гэтага чалавека.**

Пазьней той аказаўся вядомым правакатарам Прус-Строўскім.

З гэтага распачынаецца справа, якая цягнулася 2 з паловаю гады, па абвінавачаньні Ілініча ў ваенным шпіянажы на карысьць СССР.

ЦАРСКІ КАТ У РОЛІ «ДЭМАКРАТЫЧНАГА СУДЗЬДЗІ».

Справа разглядалася ў варшаўскім акруговым судзе, у суровай тайне, «пры шчыльна зачыненых дзьвярах».

Старшынёю суду быў Гжыбоўскі, былы царскі судзьдзя. Між іншым, у 1905 годзе Гжыбоўскі засудзіў на 8 гадоў катаргі нядаўняга міністра мастацтваў Польшчы Даўнаровіча, які выступіў на працэсе Ілініча сьведкаю абароны.

ВЫКРЫТЫЯ ПРАВАКАТАРЫ.

Усе абвінавачаньні, а таксама і прысуд былі абаснаваны на адных толькі паказаньнях правакатара Прус-Строўскага. **Але на судзе Прус-Строўскі, узяты пад крыжаваны агонь запытаньняў абароны, пасьля доўгіх і вельмі супярэчных паказаньняў, расказаў, што ён атрымаў ад начальніка 2-га аддзелу генэральнага штабу майёра Градзінскага і яго памочніка Кухарскага дакуманты з інструкцыяй як-небудзь падсунуць іх Ілінічу. Градзінскі і Кухарскі не адхілілі гэтага і паказаньне было запісана ў пратакол суду.**

Мала таго, на судзе выявілася, што сьледчы Люксэмбург падрабіў почарк Ілініча, напісаўшы ў ад бранай у яго пры вобыску запісной кніжцы прозьвішча генэрала Ірвінга. З гэтым генэралам, па матар'ялах дазнаньня, Ілініч, ніб-та, быў зьвязаны для шпіянажу. Экспэрты пацьвердзілі, што почарк Ілініча падроблен. Следчы Люксэмбург быў выкрыт на судзе ў тым, што няправільна запісваў паказаньні сьведак у часе дазнаньня.

6 ГОД КАТАРЖНАГА АСТРОГУ.

На 3-га мая 1926 г. было назначана абвяшчэньне прысуду. Памяшканьне суду ніколі яшчэ ня бачыла гэтулькі людзей. Ад духаты і цеснаты некаторыя абамлелі. І паліцыя выносіла публіку на руках з суду. Суровы прысуд аказаўся нечаканасьцю для ўсіх:

— Шэсьць год катаржнага астрогу.

Упяршыню ў гісторыі польскага суду прысуд быў ухвален не аднагалосна, а толькі двума судзьдзямі. Трэці—судзьдзя Брандт, ня быў згодзен з прысудам. Ён напісаў на 16-ці старонках сваю асобную думку, патрабуючы апраўдаць Ілініча. Была пададзена касацыя ў апэляцыйны суд. Але і тут пастанова суду была зацьверджана, і ізноў адзін з судзьдзяў быў проці прысуду.

Ілініча зьняволілі ў Макатоўскім катаржным астрозе, а затым у «Павяку». Праз увесь час яго трымалі ў адзіночцы. Зараз яго вызвалілі: разам з іншымі палітычнымі вязьнямі, ён, дзякуючы абмену з Польшчаю, вырваўся з засьценкаў.

P. S. Водлуг атрыманых намі вестак, Прус-Строўскі, які пасьля справы Ілініча канчаткова прадаў сябе ахранцы і выдаў ёй шмат рэвалюцыянэраў і камуністаў, некалькі месяцаў назад «раптам скончыў жыцьцё самагубствам».

Зараз дакладна вядома гісторыя гэтага «самагубства». Прус-Строўскі прыгразіў камусьці з агентаў ахранкі, што ён выдасьць вядомую яму тайну яго-ж правакацый, дзякуючы якіх быў засуджан Ілініч. Ахранка, баючыся, што Прус-Строўскі ажыцьцёвіць сваю пагрозу, падаслала да яго сваіх агентаў і тыя забілі правакатара. У газэтах было абвешчана, што Прус-Строўскі скончыў жыцьцё самагубствам.

15-1 1919 г.

САЛДАТЫ РЭВАЛЮЦЫІ.

Карл Лібкнэхт і Роза Люксэмбург.

15-1 1928 г.

1918 г... Карл Лібкнэхт морыцца ў катаржным астрозе, удручаны цяжкімі думкамі аб становішчы ў Расеі, аб Берасьцейскай згодзе. У яго душу закрадаецца няўпэўненасьць у тым, ці ня былі бескарысныя ўсе ахвяры, пралітая кроў, выяўлены гэраізм. І ён піша сваім прыяцелям у саюзе „Спартак":

«Ня слухайце, калі вам скажуць»: Толькі ня вельмі шмат, толькі ня вельмі рана». Мы будзем трымацца нашага лёзунгу: «Толькі ня вельмі мала, толькі ня вельмі позна».

Карл Лібкнэхт.

Роза Люксэмбург.

Праўда «вельмі шмат» і «вельмі рана» бывае іншы раз небясьпечна, але гэтая небясьпека—па крайняй меры ў Нямеччыне затушоўваецца перад небясьпечнасьцю прынцыпа: «вельмі мала» і «вельмі позна», як цень сьцеблянка перад сонечным заценьнем».

У актыўнай дзейнасьці Лібкнэхт адчуваў вялікую радасьць і яму ўдавалася дамагчыся найвышэйшае актыўнасьці з боку рэвалюцыянэраў.

У часе «Спартакаўскіх баёў» у студзені 1919 г. Карл бярэ актыўны ўдзел як салдат рэвалюцыі, сярод змагаючыхся рабочых. Душою баёў быў Карл і Роза і гэтым тлумачыцца ярасьць Эбэрта-Шэйдэмана і буржуазіі.

Таму контр-рэвалюцыянэры так абрадаваліся, калі «крывавы пёс» Носке кінуў у бой белую гвардыю і загадаў растраляць парляманцёраў ад групы, захапіўшай будынак «Форвэртс», а сацыял-дэмакрат Яўгінь Эрнст, начальнік бэрлінскае паліцыі, вызначыў узнагароды за галовы Лібкнэхта і Люксэмбург.

«Спартак» быў разьбіты, і ўся буржуазея сьвяткавала. Найбольш бурна сьвяткаваў «Форвэртс», які ня спыняў самым ярым чынам нацкоўваць сваіх крывавых псоў на Карла і Розу.

Карл і Роза былі забіты ўночы, і контр-рэвалюцыя перамагла. Рэвалюцыйныя пралетарыі яшчэ варушыліся, і сацыял-дэмакраты прыдушылі гэты рух. Сацыял-дэмакратыя—забойца нямецкае рэвалюцыі, яна забойца Карла і Розы.

Нямецкая кампартыя цяпер ужо не маленькі саюз «Спартак». Яна цяпер масавая партыя і яна шмат чаму навучылася з 1918 году. Яна працуе ў духу ленінізму.

Таліб.

У шырокіх стэпах пад Уралам
Неба ды кавыль.
Ўвечары аранжавыя далі
Сеюць зорак пыл.

І мулла ўсё так-жа з мінарэту
Ў гэты ціхі час
Заклікае верных Магамэту
На сьвяты намаз. *)

Нібы цені ў цемры хтосьці бродзіць...
А навокал—цямнее...
І тады Таліб з двара выводзіць
Двух сьцяпных канёў.

Цемнатой ахопленыя шыры—
Ні канца, ні меж...
Натапулі селішчы башкіраў
Ў вечаровай цьме...

Ў стэпу ціш... Хіба толькі спрасоньня
Шэпчуць кавылі...
І так быстра, быстра скачуць коні
І маўчыць Таліб.

Ў сьвеце дружбы шчырай так нямнога,
Не знайсьці—шукаць.
Як Таліб ня бачыў я такога
Сябра-кунака.

У стэпу вёрст ня мераць... Ў бегу шпаркім
Коней ня стрымаць.
У Таліба там была татарка—
Прыгажэй няма.

Дух джыгіта—гэта вольны сокал—
Ў лёце ня стрымаць.
Як жа, як татаркі чорнавокай,
Як не пакахаць?

І, аддаўшы мне свае паводзьдзі.
Зьлез з каня Таліб.
Дзёма-рэчка коціць свае воды,
Дрэмлюць Чук-Рак-Лы...

І татарка к дарагому госьцю
Выбегла з двара...
Я чужому шчасьцю не зайздрошчу,
Я й чужому—рад...

Што на сьвеце маладосьці лепей?—
Гаварылі мы.

Былі-б толькі: сіла, коні, стэпы,
Ды куміс...

У шырокіх стэпах пад Уралам
Неба ды кавыль...
Зноў увечар мы праз стэп скакалі
К Дзёме ў Чук-Рак-Лы.

Хто з джыгітаў гожую ня сватаў—
Ды татарын злы:
Не заплоціш гэтакі багаты
За дачку калым. *)

Што мацней на сьвеце за каханьне
Пеннае віно?
І Таліб імчыцца на спатканьне
Ў стэп і ноч.

І аднойчы: вечар надыходзіў,
Вокал—цішыня...
Бачу я: Таліб з двара выводзіць
Аднаго каня.

Залажыў нагу ў страмёна, ўскочыў:
— Ты чакай, кунак!
Праглынула цемра ўсходнай ночы
Стук капыт каня...

На сьвітаньні, толькі запалася
Пунсавецъ зара.
Чую конь капытамі заляскаў,
Чую конскі храп...

То Таліб з татаркаю прымчаўся:
— Прывітай, кунак!
Вось яно джыгітавае шчасьце,
Што мацней віна!

Вольны вецер ў стэпу хто дагоніць?
Дзе яго шукаць?
Асядлалі пару сьвежых коней
І ў дарогу—ўскач.

Прыскакалі ўранку злыя госьці:
— Рускі, дзе Таліб?
— Запытайце ў ветра, дзе ён госьціць?

Дзе жывуць арлы!
Я чужому шчасьцю не зайздрошчу,
Зайздрасьць ня люблю.
— Паскакаў Таліб за сотню вёрстаў
У савет па шлюб!

АЛЕСЬ ЗВОНАК.

Уфа. Башкірыя. 4-VIII-27 г.

*) Намаз—маленьне ў мусульман.

*) Калым—выкуп за жонку ў татар.

ДА ЖАЛОБНЫХ ДЗЁН (22-га, 23-га студзеня).

Л. ПАЛЬМІН.

Requiem.

Ня плачце над трупамі
сьмелых байцоў,
што зігінулі
з зброяй ў руках;
ня трэба сьпяваць ім
і жаласных слоў
і пляміць сьлязою іх сьцяг.

Ня трэба ім гімнаў
і сьлёз на вачох
— ім гонар аддайма лепей:
ступайма бясстрашна
па мёртвых братох,
нясема іх сьцяг
— далей!

Іх думкі
ад ворагаў злых бараніць
змагацца
за іх да канца,
— што лепшае
можам, браты, прысьвяціць
ім памяці сьветлай
байца!

Пераклаў з расейскае мовы Л. Цьвяткоў.

Ня „плакаць і гарэць", а працаваць і вучыцца!

(Зборнік вершаў Валер. Маракова „На залатым пакосе").

У гэтым артыкуле мы пастараемся ўскрыць і паказаць навочна, што ёсьць хворага ў творчасьці маладога паэты Вал. Маракова. Мы будзем гэта рабіць з усёй рашучасьцю і бяз утайкі. Але гэта ня значыць, што мы жадаем зьняславіць маладога, толькі што выходзячага на творчую пуціну, безумоўна здольнага, паэту, падсекчы яго надзеі, урваць творчае імкненьне. Ніколькі!

Мы, бадай, не разьбіралі-б зборніку «На залатым пакосе»—ва ўсякім выпадку крытыкавалі-б ня так востра і рашуча,—каб ня бачылі, што гэтыя ўхіленьні былі ўласьцівы толькі Вал. Маракову.

Таму можа зьявіцца запытаньне: чаму мы бяром зборнік Вал. Маракова, а не каго-небудзь іншага? Адказ даволі просты. На наш погляд, Вал. Маракоў найбольш плённы з нашых наймалодшых паэтаў і падаючы надзеі, а яго маладасьць нам парукай, што, пры належнай увазе да яго з боку крытыкі, ён здолее выправіць свае хібы.

Самай галоўнай уласьцівасьцю ў тэматыцы Вал. Маракова зьяўляецца моцна выяўлены індывідуалізм.

Ускрыем гэта.

У першым вершы зборніку ён піша:

„Сёньня мне песьняў, пачуцьцяў і славы
Тых, што ў нікога няма!".

«Песьняў, пачуцьцяў і славы», пры гэтым **нязвычайных**, тых, «што ў нікога няма». Што гэта за пачуцьці і песьні, якіх так прагне малады паэта?

Можа гэта «песьня машын і фабрычных станкоў»; можа гэта пачуцьцё—абурэньне за зьдзекі і няволю або любасьць да працы ці працоўнай Беларусі, можа гэта слава пераможцы ў рэвалюцыі? Можа...

На вялікі жаль, усё гэта ня тое.

Дамо слова самому паэту. Ён кажа:

„Ну, чаго-ж так пад звоны гітар
Мае сэрца палае каханьнем,
Я хачу толькі шчырасьць аддам»

Так, ён прагне толькі хмельнага пачуцьця каханьня. Нажаль, увесь зборнік пералітаны матывамі каханьня, пры гэтым каханьня нявысокай цаны, іншыя, грамадзкія матывы толькі зьяўляюцца рэдкім выключэньнем.

«У разгары жыцьця» паэту

«Хораша ўспомніць праз сон
Тайную цень таполяў,
Чорнай дзявочай касой
Ноч загубіць на палёх".

„На залаты пакос" выходзіць паэт не для таго, каб пабачыць і адбіць працу або нават хараство яго, а ён уцякае туды ад «хрыплых гудкоў», уцякае ў «белыя ночы» «вясной» „на прывольле", каб маліць дзяўчыну:

„Дай-жа мне свае белыя грудзі,
Дай да сэрца прыціснуць хоць раз",

бо ён сумуе, што шмат што ўпусьціў:

«Толькі шкода, што ў белыя ночы
Мала знаў я прыгожых жанчын".
(У 17 год!)

Усё гэта ён стараецца нагнаць «гэтым днём».

„Добры дзень, дарагая,
Цалуй і цалуйся,
Хай гараць твае вусны агнём,
Ты сяго́ньня другая
Ўзрастай і красуйся
І жыві гэтым сонечным днём".

Вось якіх **надзвычайных** пачуцьцяў прагне душа юнака.

Але гэтыя пачуцьці ня могуць даць поўнай уцехі ў жыцьці, для гэтага патрэбны іншыя мэты і імкненьні, грамадзкага характару, а калі іх няма, то пазьбежна адчуваньне адзіноты і бязмэтнасьці жыцьця. І Вал. Маракова апаноўвае такое пачуцьцё. Ён піша:

„Мо' затым што нічога ня хочу
І нікога спаткаць не магу".

Адсюль і есенінскае адчуваньне наступленьня свайго «трагічнага дня».

«Каб хто небудзь ціха і балюча
У мой апошні, мой трагічны дзень,
Апаліў сьлязой свае пякучай
Гэта сэрца вытітых надзей...»

Адкуль зьявіліся такія пачуцьці ў юнака? Чым іх вытлумачыць? Папярэдшае, сацыяльным асяродзьдзем, у якім ён знаходзіцца і, падругое—і можа ў большай меры—літаратурнымі ўплывамі, у першую чаргу, уплывам С. Есеніна.

Вал. Маракоў захлёбваецца ў сваіх пачуцьцях.

Ён «гарыць» і калі гэтак будзе гарэць і далей, то хутка згарыць. Валеры Маракоў мала працуе над сабою, ён ня дбае аб інтэлектуальным зьмесьце сваёй паэзіі. Адгэтуль яго творчасьць абмяжоўваецца вузкім колам і можа зусім зачахнуць і заглынуцца.

Вал. Маракоў любіць сваю паэзію, сваю музу, бо ён застаўся адзін без сяброў і ідэй, засталіся ў яго толькі песьні.

Ён кажа:

„Відаць, ў жыцьці
Нікога не спаткаю,
Каго змагу,
Як песьню палюбіць".

І любіць паесенінску. Прыпамятаем словы Есеніна: «Отдам всю душу октябрю и маю, но только лиры милой не отдам».

Вось якіх *нязвычайных* песень прагне юны паэта.

Мы ня думаем, што ў творчасьці Маракова настаў «*безнадзейны крызіс*», але мы-б раілі маладому паэту над гэтым глыбока падумаць.

Парукай таму, што В. Маракоў выйдзе з гэтага «кризиса» зьяўляецца і тое, што яго самога як-бы не здавальняе такі характар яго творчасьці.

Ён кажа:

«Ты бачыш ў крыві мае рукі,
Я сэрца з грудзей вырываў,
Каб вольныя дзіўныя гукі
Краіне сваёй дараваць».

У другім месцы ён яшчэ выразьней аб гэтым кажа:

«Цяпер ў грудзёх другія словы,
Другі агонь ў душы жыве,
І гэты сьпеў бадзёра-новы
Да сьветлай праўды сьвет заве.

Зьлятае сон!.. Мінае крыўда!..
Вясна мне глянула ў акно.
Цяпер пад сонца ў поле выйду,
Куды хацеў ісьці даўно.

І там над рэчкай і над полем
Я вып'ю новую зару,
Каб песьняй радасьці і волі
Праславіць сьвету Беларусь".

Тут ужо яго песьня набывае выразна грамадзкі, а ня толькі асабовы, характар, тут узмацняюцца бадзёрыя тоны.

І мы думаем, што Вал. Маракоў зможа стаць на гэты грунт.

Для гэтага толькі **трэба ня плакаць і гарэць,—тым больш вагнём каханьня,—а працаваць і вучыцца.**

С. Замбржыцкі.

Загатоўку сыравіны неабходна ўпарадкаваць.

ПЛЯН ЗАГАТОВАК ВЫКАНАЦЬ У ТЭРМІН!

ТАВАРЫ, ЯКІЯ НАКІРОЎВАЮЦЦА Ў ВЁСКУ, ПАВІННЫ БЕЗ ЗАТРЫМКІ ДАЙСЬЦІ ДА СПАЖЫЎЦА.

ТРЭБА ПАШЫРЫЦЬ ЭКСПОРТ ПРАДУКТАЎ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ.—БЕЛКААПСАЮЗ У 2-м КВАРТАЛЕ МЯРКУЕ ЗАГАТОВІЦЬ ПРАДУКЦЫІ СЕЛЬСКАЕ ГАСПАДАРКІ НА 235.500 РУБ.—У ГОМЕЛЬШЧЫНЕ ХЛЕБ ПАПАДАЕ Ў РУКІ ПРЫВАТНІКА.

БССР—НА МІЖНАРОДНЫХ КІРМАШОХ.

У бягучым годзе адбудуцца наступныя міжнародныя кірмашы-выстаўкі, у якіх СССР прыме ўдзел: з 4 да 14 сакавіка ў Лейпцыгу, з 12 красавіка да 19 чэрвеня ў Мілане, з 12 да 25 красавіка ў Брусэлі і з 13 да 28 мая ў Парыжы.

Народны Камісарыят Гандлю БССР распачаў падрыхтоўчую працу да ўдзелу ў гэтых кірмашох гаспадарчых органаў БССР,

Праграма ўдзелу ў паказаных кірмашох ахоплівае наступныя таварныя групы: лес, жывёлавая сыравіна, пушніна, валакно, лекавая сыравіна і фармацэўтычныя прэпараты, харчовыя прадукты, прамысловыя вырабы, друкаваныя творы і інш.

У памянёных кірмашох-выстаўках будуць удзельнічаць: Управа Белдзяржгандлю, Белсельсаюз, Белкаапсаюз, Беларускі Саматужніцка-Прамысловы Саюз, ВСНГ, Лесбел, Белсельтрэст, Беларускае Дзяржаўнае Выдавецтва і Белдзяржкіно.

Удзел у экспорце сельскай гаспадаркі.

Народны Камісарыят Земляробства БССР зьвярнуўся ў акруговыя зямельныя аддзелы з абежнікам, у якім адзначае, што павялічэньне ў данным гаспадарчым годзе экспорту з БССР, у параўнаньні з мінулым годам, дасягаецца, галоўным чынам, за кошт уключэньня ў экспортны плян цэлага шэрагу новых і другарадных відаў сыравіны—яблык, ягад, бульбы, крахмалу, мёду, сыра, рагоў, капыт, запалак і г. д.

Але, адначасова з гэтым, эканамічная нарада БССР прызнала, што мерапрыёмствы па пашырэньні другарадных відаў экспорту яшчэ не ахопліваюць усіх магчымасьцяй БССР. Дзеля гэтага, побач з іншымі ўстановамі, і Наркамзему даручана ў далейшай працы зьвярнуць асаблівую ўвагу на ўцягваньне ў экспортны зварот рознай сыравіны і іншых рэсурсаў, якія мае Беларусь і якія могуць быць разьвіты дадаткова.

Дзеля пашырэньня экспортнай базы і прыданьня ёй устойлівасьці, неабходна ўзмацніць разьвіцьцё тых галін народнае гаспадаркі, якія маюць ці могуць мець экспортнае значэньне. У першую чаргу трэба зьвярнуць увагу на разьвіцьцё і палепшаньне птушніцтва, сьвінаводзтва, перапрацоўку с.-г. прадуктаў, узьняцьце ільнаводзтва, малочнай і рыбнай гаспадаркі. На гэтыя мерапрыёмствы неабходна ў першую чаргу выкарыстаць доўгатэрміновы крэдыт, праводзячы адначасова адпаведныя агрыкультурныя мерапрыёмствы.

Апроч таго, для далейшага ўзмацненьня экспортнай работы і павялічэньня выручкі за экспортныя тавары заграніцай неабходна прыняць рашучыя меры да палепшаньня якасьці экспартуемых тавараў, сачыць за іх тарай і да т. п.

Наркамзем зьвяртае асаблівую ўвагу акруговых земаддзелаў на неабходнасьць узмацненьня экспорту ў галіне сельскай гаспадаркі, што неабходна як для забесьпячэньня рэалізацыі імпартнага пляну, так і для разьвіцьця сельскай гаспадаркі наогул.

Дзеля пасьпяховага выкананьня данай задачы неабходна згуртаваць на ёй шырокую грамадзкую ўвагу. У сувязі з гэтым акруговыя земаддзелы павінны даваць адпаведныя дырэктывы раёнейным аграномам аб уключэньні імі ў плян сваёй работы на курсах, у с.-г. гурткох і ў бягучай працы папулярызацыі экспортных загатовак і выяўленьня ўсіх экспортных магчымасьцяй.

Загатоўка сыравіны ў Менскай акрузе.

Толькі ў 1926-27 гаспадарчым годзе загатоўцы пачалі прыглядацца да нашай Менскай акругі. Праводзячы загатоўкі ў Віцебшчыне, Воршы, Гомелі, Бабруйску і інш., забыліся пра Менск і яго раёны, а прыватнікі гэтым карысталіся і з розных мясцовасьцяй Менскай акругі вывозілі шмат сыравіны і перапрадавалі, спрыяючы павялічэньню цэн.

Пачынаючы з мінулага гаспадарчага году, выявілася, што ва ўсіх гэтых Плешчаніцах, Уздзе, Капылях і інш.. ёсьць шмат вельмі добрай сыравіны ня толькі для ўнутранага рынку, а і для экспорту.

Уся бяда была ў тым, што ў гэтых мястэчках „улада на мясцох" часта перашкаджала працаваць. РВК не заўсёды ішлі насустрач, асабліва ў пытаньнях экспорту.

У апошні час акргандаль пачаў прымаць неабходныя меры да зьнішчэньня ўсякіх перашкод і, наогул, ненармальнасьцяй, якія нагляdaліся ў справах загатоўкі па Менскім раёне. Менскі раён можа даць вялікую колькасьць пушніны, шчаціны, грыбоў, рызьзя, лек, сбуранай сыравіны і іншых буйных і дробных відаў рознай сыравіны.

Акргандаль у апошні час склікаў шэраг нарад адносна забесьпячэньня загатоўчых пунктаў сродкамі, адносна ўстанаўленьня зусім нармальных узаемаадносін між нізавой каапэрацыяй і іншымі загатоўцамі, аб неабходнасьці асаблівай увагі да экспорту і, урэшце, аб пэрсанальнай адказнасьці асоб за плянавую і інтэнсыўную загатоўку сыравіны.

Рынак Менскай акругі яшчэ ня поўнасьцю ахоплен, плян загатовак па Менскай акрузе яшчэ далёка ня выканан. Першы квартал паказаў, што яшчэ шмат што ня зроблена, і гэта здарылася таму, што некаторым загатоўцам, асабліва праводзячым загатоўку на экспорт, перашкаджалі працаваць, здымалі іх з працы, у кірмашовыя дні не давалі выяжджаць.

У сучасны момант усе гэтыя недахопы і дэфэкты зьнішчаны. Старшыням акргандляў на мясцох дадзены дырэктывы аб поўным падтрыманьні экспорту; РВК дадзены дырэктывы ўсімі спосабамі дапамагаць разьвіцьцю экспортных загатовак у Менскай акрузе. Цяпер справа за загатоўцамі.

Леўскі.

Экспортныя загатоўкі Белкаапсаюзу.

У другім квартале бягучага гаспадарчага году Белкаапсаюз мяркуе загатовіць праз сыстэму спажывецкай каапэрацыі рознай прадукцыі сельскай гаспадаркі на 235.500 руб. Паміж іншым, мяркуецца загатовіць: пушніны на 67.000 р., лёну—на 600.000 р., шчаціны і конскага воласу—на 16.500 р. і г. д. Уся гэтая сыравіна будзе загатоўлена для экспорту заграніцу.

У Бабруйску ў першым квартале бягучага году праз нізавую сетку спажывецкай каапэрацыі загатоўлена на 75.000 руб. грыбоў, а па пляну меркавалася загатовіць толькі на 42.000 р. Апрача гэтага, загатоўлена рознай пушніны на 5.000 руб.

У Магілеве праз сыстэму спаж. каапэрацыі ў верасьні-сьнежні загатоўлена грыбоў на 16.000 руб. і пушніны на 5000 руб. Плян Днепрасаюзу прадугледжваў загатовіць гэтай сыравіны на 16.000 руб.; такім чынам, плян выкананы з перавышэньнем на 31 процант.

У Гомельшчыне, па данных на 9-га студзеня, загатоўлена ўсіх відаў хлебафуражу 94.000 пуд., у гэтым ліку жыта 17.000 п. і семя 15.000 п.

Хлеб пападае да прыватніка.

(Гомельшчына).

Брагінскі, Церахоўскі і Хойніцкі раёны ў нашай акрузе зьяўляюцца хлебнымі раёнамі, у якіх заўсёды ёсьць лішкі хлеба. Маюцца гэтыя лішкі і сёлета, але хлеб пападае ня туды, куды належыць.

Да другой паловы мясцовыя каапэрацыйныя арганізацыі мала цікавіліся хлебазагатоўкамі, правільней кажучы, апошніх зусім не вялі. Хлеб-жа, які прывозіўся сялянамі на рынак, скуплялі прыватныя гандляры і часткай вывозілі яго ў Мазыршчыну і ў спажываючыя раёны Гомельшчыны, набіваючы, такім чынам, сабе кішэні.

Апрача гэтага, скупляе хлеб і больш заможнае сялянства, каб, дачакаўшыся больш высокіх цэн, прадаць яго. Асабліва гэта распаўсюджана ў Церахоўскім раёне, у якім, да слова сказаць, досыць моцна разьвіты заработкі на старане.

Па вестках Акрстатбюро, з гэтага раёну накіроўваюцца на заработкі штогод каля 10.000 чалавек, якія ў сярэднім прывозяць да хаты да 400 р. на чалавека. Вось гэты народ і скупляе хлеб, каб перапрадаць яго вясной па больш высокіх цэнах.

Цікава адзначыць, што як толькі мясцовая каапэрацыя выявіла ініцыятыву (Хойнікі) у закупцы хлеба, дык зусім у кароткі тэрмін загатовіла каля 4500 пуд. Наогул трэба сказаць, што пасьля штурхача з цэнтру наша каапэрацыя заварушылася і пачала разгортваць працу па загатоўцы хлеба.

У сучасны момант у Хойніцкім і Брагінскім раёнах дапушчаны да хлебазагатовак «Хлебапрадукт», які будзе весьці загатоўкі праз Брагінскі пункт Белдзяржгандлю.

Будзем спадзявацца, што нашы загатоўчыя арганізацыі раскачаюцца, як належыць, і больш хлеб у рукі прыватніка не пападзе.

Мясцовы.

Тодар Глыбоцкі.

З літаратурнага блёк-ноту.

Тварам да чытача.

У разгары літаратурнай дыскусіі, у запале спрэчак адносна фармальнай, ці ідэолёгічнай стараны твораў таго ці іншага аўтара, мы бадай што ніколі не ўспамінаем пра «трэцюю сілу» ў літаратуры, пра тую сілу, якая мае права прэтэндаваць на першае месца, пра чытача мастацкай літаратуры. Калі-ж часамі хто дзе і ўспомніць пра чытача, дык толькі мімаходам, такім тонам, што «писатель пописывает, читатель почитывает»... і ўсё.

Нам думаецца, што ў літаратурнай публіцыстыцы пытаньне пра чытача павінна было-б займаць больш выдатнае месца, чымся гэта ёсьць цяпер. Беларуская мастацкая літаратура прарабіла ўжо занадта вялікі шлях, каб моўкі абкінаць гэта пытаньне. Мы ня ставім пытаньне аб тым, каб пісьменьнікі выконвалі заказы чытача—гэта было-б па меншай меры дзіка. Але да голасу яго прыслухацца вельмі і вельмі варта, бо дрэнны канец чакае таго пісьменьніка, які ня ведае хто і як яго чытае. У нас на Беларусі справа збліжаньня пісьменьніка з чытачом пакуль што яшчэ толькі намячаецца ў пэрспэктыве. Ніводная, здаецца, бібліатэка, не завяла яшчэ сыстэматычнага вучоту карыстаньня кнігамі, і аўтары прымушаны здавальняцца вельмі расплывістымі, нявыразнымі і аднабокімі лічбамі рэалізацыі тыража кніг. Мы ведаем, напрыклад, што зборнік Зарэцкага «У віры жыцьця» вышаў другім выданьнем, кніжка Ц. Гартнага таксама выйшла другім выданьнем; знача, першыя выданьні гэтых і яшчэ некаторых кніжак разышліся. Мы ведаем, што на базе выдавецтва мёртвым грузам заляглі творы ўзвышшаўскіх «апосталаў» Дубоўкі і Пушчы.

Гэтыя факты нам гавораць вельмі многае, але ўсё гэта вельмі туманнае і нявыразнае. Застаюцца неразьвязанымі кардынальнейшыя пытаньні. Якія кніжкі найлепей чытаюцца рабочымі, якія сялянамі? Якія заувагі да кніжкі зьяўляюцца ў чытачоў? Які жанр найбольш цікавіць, што гавораць чытачы пра мову, пра стыль, пра композыцыю паасобных аўтараў.

Адказ на гэткія пытаньні меў-бы для беларускіх пісьменьнікаў незьмерна вялікае значэньне як пры пісаньні, так і пры апрацоўцы твораў. З другога боку, аб'ектыўная і бесстаронняя ацэнка чытаючай масы вельмі многім нашым «кандыдатам у бясьсьмертныя» адразу паказала б іх сапраўднае месца ў літаратуры.

У Расеі і ва Украіне ў многіх мясцох праводзіцца сыстэматычнае падагульваньне карыстаньня кнігамі ў бібліатэках і продажы кніг. У нас жа гэтага пакуль што няма*). Мы дазволім сабе дзеля гэтага выкарыстаць некаторыя даныя Расеі і Украіны**) і на аснове іх выказаць некаторыя думкі па сутнасьці закранутага намі пытаньня.

Адным з асноўных вымаганьняў, якія ставіць чытач да кнігі—гэта зразумеласьць мовы. Сярпухоўскі рабочы пра кнігу Пільняка адзываецца так:

— На каком языке написана? На русский что-то не похоже.

На Васількоўскім заводзе (каля Кіева) «Пильняк побывал у многих, но из-за его слога и манеры письма непонятен». Пра таго-ж Пільняка каломенскі ліцейшчык кажа: «Взял посмотреть, принес обратно. Такие слова—сам чорт не разберет. Словарь, что-ли, в конце книги прилагать нужно». Скардзяцца і на Бабеля і на Маякоўскага.

У нас справа з мовай стаіць горш, чымся ў Расеі. Як агульнае правіла не паступае ніякіх скаргаў на мову тых пісьменьнікаў, які менш усяго адыходзяць ад жывой народнай мовы. Культура мовы нам бязумоўна патрэбна, але, калі гэта «культура» праводзіцца па «ўзвышшаўскаму» рацэпту, дык тады... У выніку, калі чуюцца ў нас дзе скаргі на мову пісьменьнікаў, дык львіная доля з гэтых скаргаў прыпадае зноў-жа на долю ўзвышшаўскіх абаронцаў «культуры мовы».

Радавому чытачу найбольш імпануе самы просты, нескладаны стыль. Гэта адна з тых прычын, па якіх у рабочых бібліатэках бадай што на першым месцы стаіць запатрабаваньне на творы клясыкаў. Рабочы прыходзіць і кажа: «Дайте мне какого-нибудь Лермонтова».

І нельга сказаць, каб у гэтым жаданьні атрымаць «какого-нибудь Лермонтова" хаваецца ідэёвая блізасьць да клясыкаў. Работніца Трохгорнай мануфактуры так кажа пра «Войну и мир»: «Не хочу больше читать про старое, дай мне новую. Вот читала и думала о войне с Наполеоном. Конечно, жалко, но и так уж настрадалась с этими войнами»... Можна знайсьці шмат падобных водгукаў пра клясыкаў. Нам трэба таксама памятаць, што на Беларусі найбольш выданьняў вытрымала «Дудка Беларуская» Багушэвіча, «Тарас на Парнасе» і г. д.., дый цяпер гэтых кніжак нідзе нельга дастаць. Адзінаю прычынаю гэтага, на наш погляд, зьяўляецца простая мова гэтых кніжак і іх лёгкі стыль.

Калі мы пяройдзем да тых жанраў, якія найбольш цікавяць радавога чытача, дык убачым, што ў большасьці выпадкаў—гэта авантурныя, прыгодніцкія раманы і наогул творы з багата разьвітым дынамічным сюжэтам. Пра іншыя кнігі нярэдка можна спаткаць даволі едкія водгукі. Усюды найбольш цікавяцца творамі Сінклера, Лондана; «Цемент» Гладкова таксама стаіць не на апошнім месцы. У нас справа стаіць у гэтым напрамку значна складней. Мы толькі-толькі ўзьбіліся на прозу і яшчэ не дайшлі да яе рэзкай дыфэрэнцыяцыі; калі наступіць гэты час, тады, бязумоўна, і выявяцца больш выразна інтарэсы беларускага чытача. Але ёсьць і ў нас некаторыя факты і даволі паказальныя. Аповесьць Вольнага «Два» з 6000 тыражом (ды яшчэ і поруч з яўрэйскім перакладам) разышлася бадай што поўнасьцю за тры гады без малога. 2-тысячны тыраж апавяданьняў Р. Мурашкі «Стрэлачнікі ў лесе» рэалізаваўся за 1 год 4 месяцы менш чым на 50 процантаў (апавяданьні Мурашкі прадстаўляюць з сябе ў большасьці лірычныя абразкі з слабым разьвіцьцём сюжэту). Вельмі добра разыходзяцца і апавяданьні Зарэцкага ды Чарота; мы лічым, што дынамічнасьць у разьвіцьці іх сюжэтаў адыграла ў гэтай справе немалую ролю.

Ды гэта і зусім зразумела. Радавы чытач хутчэй і лягчэй успрымае дынаміку жыцьця, чымся статыку. Рабочы ня будзе стаяць на месцы ды разважаць, «дзе пачатак таго канца, якім канчаецца пачатак». Гэта ні ў якім выпадку ня можа адпавядаць тым элемэнтам псыхікі, якія нараджаюцца ў сьціслым узаемадзеяньні з працоўным калектывам і ў працы каля машыны. Нездарма ў стары час славуты «Нат Пинкертон, король сыщиков», ды іншыя паробныя «пэрлы» знаходзілі сабе прыхільныя адносіны сярод рабочых. Цяпер у нас наступае эпоха культурнай рэвалюцыі, калі ў рабочым асяродзьдзі адбываецца пэўны пералом у бок афармленьня элемэнтаў яго эстэтыкі, а, знача, і яго літаратурных густаў. Але мы пэўны, што для радавога часта заўсёды застанецца ідэалам у мастацкім творы дынамічнасьць дзеі, вострае і нечаканае завязываньне і разьвязваньне інтрыгі, ды іншыя элемэнты прыгодніцкага раману. Мы лічым, што нам у далейшым трэба было-б паклапаціцца аб тым, каб даць масаваму чытачу лёгкую і даступную кніжку ў гэтым жанры. „Нат Пинкертон", «Палач города Берлина», ды іншыя прапаведнікі буржуазнай маралі пакончылі ў нас жыцьцё разам з сваёю клясаю. Але імкненьне да лёгкай кніжкі, даступнай, зразумелай і цікавай—яно ня зьнікла, дый нічога дрэннага ў гэтым няма. Наадварот—патрэбна і неабходна было-б наладзіць выданьне сэрыі прыгодніцкіх кніжак цаною ў 15-20 капеек, не асабліва гаклюючыся за тэхнікай выданьня, але зьвярнуўшы грунтоўную ўвагу на распрацоўку ў іх сюжэту і на ідэалёгічнае афармленьне. Сіл на гэта ў нас хапіла-б, а з боку сродкаў такое выданьне наўрад ці прынесла-б вялікія страты таму выдавецтву, якое за гэта ўзялося-б. Пытаньне аб стварэньні рэвалюцыйнай рамантыкі—ужо ня новае пытаньне. Пра гэта шмат гаварылі, шмат дзе пісалі, але гэтым справа і абмежавалася. А чытач ня мае кнігі для лёгкага чытаньня.

Побач з гэтым выступае яшчэ адно пытаньне. У нас цяпер захапіліся выданьнем салідных тоўстых кніг, багатых па тэхніцы, па зьмесьце і г. д. Гэта, бязумоўна, паказвае пэўную сталасьць, надае шмат аўтарытэту нашаму выдавецтву і г. д. Але большасьць усіх гэтых выданьняў мае адну значную хібу, якая часамі затуляе іх добрыя якасьці: яны не партатыўныя. У дарозе, у часе адпачынку і г. д. гэтыя выданьні могуць прадстаўляць сабою вельмі цяжкі матар'ял для чытаньня (у літаральным сэнсе). Другі момант—адсутнасьць перакладной літаратуры. Да гэтага часу толькі «Маладняк» наважыўся парушыць нашы традыцыі і выдаць некалькі кніжак перакладаў з чужаземных моваў, ды і то гэтыя кніжачкі не разьлічаны на шырокага чытача, а браліся, галоўным чынам, як узоры мастацкіх дасягненьняў тэй ці іншай краіны. Дзяржаўн. выдавецтва Украіны, ды іншыя ўкраінскія выдавецтвы выпускаюць цэлымі пачкамі пераклады з чужаземных моваў. Выходзіць збор твораў Д. Лондана ў 30 томах (пар. «Нязвычайны адрывак»—44 стр.), выходзяць кніжкі Сінклера і г. д. Для нас было-б бязумоўна не па сродкам такое выданьне. Але вельмі і вельмі рацыянальным было-б выданьне якой-небудзь 10 капеечнай кніжніцы, накшталт «Универсальной библиотеки». Гэта апошняя выдае лепшыя творы расейскіх і чужаземных пісьменьнікаў, не саромячыся часам павялічваць цану (падвойныя, патройныя і г. д. выпускі). Нам здаецца, што можна было-б, наладзіўшы адпаведна апарат, падабраўшы кадр перакладчыкаў і наладзіўшы акуратны выпуск навінак беларускай і замежнай літаратуры значна прасунуць кніжку на беларускай мове ў масу, што часткова і зьяўляецца заданьнем падобнага гатунку бібліатэчак.

Нарэшце, і гэта адна з асноўных задач, трэба шчыльней падыйсьці да пытаньня аб вывучэньні чытача. Трэба ня толькі ўвесьці ў сыстэму падагульваньне запатрабаваньняў на тую, ці іншую кніжку ў бібліатэцы, ці ў кнігарні. Бібліатэка да гэтага павінна далучаць усялякія іншыя лічбы, неабходныя для вывучэньня патрэбаў чытача: пол, узрост, прафэсія, адукацыя і г. д.; усё гэта вельмі важна таму, што мы ў канцы канцоў зусім яшчэ ня ведаем твару чытача беларускай кніжкі. Нарэшце, бібліатэчныя работнікі не павінны абмяжоўвацца аўтаматычнай выдачай кнігі. Яны павінны ўважна прыслухоўвацца да гутарак чытачоў, уцягіваць іх у гэту гутарку і вынікі сваіх нагляданьняў занатоўваць (бязумоўна не для бібліатэчнага архіву толькі). Гэткая праца, не такая ўжо складаная, у значнай меры падняла-б ня толькі якасьць работы бібліатэк. Яна дапамагла-б праз вучот інтарэсаў масавага чытача ўносіць адпаведныя папраўкі ў выдавецкія пляны тых устаноў, якія гэткімі плянамі займаюцца, а гэта ў сваю чаргу магло-б унесьці значныя зьмены ў справу рэалізацыі беларускай кнігі і далейшага яе прасоўваньня ў масы.

*) У мінулым годзе рэдакцыя „Маладняка" даручыла аднаму з супрацоўнікаў часопісі дастаць лічбы хаця-б з адной раённай бібліатэкі ў Менску. Лічбаў не знайшлося ані ў воднай...

**) Па матар'ялах часопісі „На литературном посту" за 1926-27 г.

Па БССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

Да сяўбы рыхтуемся.

Бабруйск. Падрыхтоўка да весняный сяўбы распачалася сьвечасова. Зерначыстыя абозы прыступілі да працы. Складаюцца пляны перасоўваньня зерначыстных абозаў з такім разьлікам, каб нагрузка працаю іх была поўная, улічваючы недахваты працы на ачыстцы насеньня летась, калі было ачышчана толькі 58 процантаў заданьня АкрЗА.

Сёлетнім плянам зерначыстнай кампаніі прадугледжана пусьціць у рух на зерначышчэньню 228 машын, якія ачысьцяць 448 тысяч пудоў насеньня. Установы і арганізацыі атрымалі поўныя заданьні па зерначышчэньню. Земорганы павінны будуць ачысьціць 405 тысяч пудоў, саўгаспы 34 тысяч пудоў і калгасы 9 тысяч пудоў насеньня.

Апрача 228 машын, якія маюцца на акрузе, у бягучым годзе закупляецца значная колькасьць машын. Гэтымі машынамі мяркуецца ачысьціць 62 тысячы пудоў насеньня. Агульная сума ачысткі дасьць 27,3 проц. насеньня, выдзеленага да пасеву.

Апрача мерапрыемстваў па зерначышчэньню выпрацаваны практычныя мерапрыемствы па загатоўцы насеньня. У гэтай справе значнае месца займае загатоўка насеньня культурных траў і тэхнічных расьлін. Мяркуецца загатовіць 16 тысяч пудоў насеньня канюшыны, 500 пудоў цімафеёўкі, 15 тысяч пудоў вікі, 3 тысячы пудоў сарадэлі і г. д. Апрача таго будзе загатоўлена лубіну 20 тысяч пудоў і лёну-даўгунцу 5 тысяч пудоў.

Прыймаючы пад увагу пашырэньне насеву карняплодаў на вёсны будзе, загатоўлена дастатковая колькасьць насеньня карняплодаў.

Пры складаньні пляну весеньняй пасяўной кампаніі актыўны ўдзел прыймалі райвыканкомы і райаграномы. Пляны загатовак складаліся на грунце заявак з месц. Гэтае дае права сказаць, што лічбы загатовак рэальны. Частакова загатоўкі ўжо праведзены.

Акруговы сельска-гаспадарчы банк ужо адпусьціў сродкі (крэдыт) сельска-гаспадарчай кааперацыі на загатоўку насеньня. На кукуць што ім адпушчана 30 тысяч рублёў. У хуткім часе адпушчаецца яшчэ 50 тысяч рублёў.

Агульная-ж лічба сродкаў, якія будуць адпушчаны сельска-гаспадарчым банкам на весеньнюю пасяўную кампанію, раўняецца 200 тысячам рублёў. А. Дамброўскі.

Барацьба з бяспрытульнасьцю.

Ворша. Зараз па акрузе налічваецца 1000 бяспрытульных дзяцей. Акруговай камісіяй па дапамозе дзяцям праведзена значная праца на палепшаньню становішча беспрытульных.

140 чалавек бяспрытульных накіравана ў дзіцячыя дамы; у беларускую дзіцячую калёнію — 15 чалавек, у дзіцячы гжацкі прыёмнік—8 чалавек, і ў інстытут сацыяльнага перавыхаваньня—6 чалавек.

Выдаецца маткам-бядняцкам кожны месяц 150 руб.

Перадана на патранат у сялянскія сем'і 119 чалавек. Дзеці якія знаходзяцца ў сялянскіх сем'ях забясьпечаны добра.

Акркамісія дапамогі дзяцям адчыніла ў Воршы дзіцячы прыёмнік і пры ім майстэрні на 50 чалавек дзяцей. Таксама адчынена малочна-сыраварныя курсы для непаростакў дзіцячых дамоў. У гэтым годзе паедзе на заводы і фабрыкі 20 бяспрытульнікаў.

Судова-сьледчы апарат рацыяналізуецца.

Працаўнікі з месц у асноўным згадзіліся з праэктам НК РСІ. Праэкт уносіць у судова-сьледчую справу значнае спрашчэньне і нішчыць валакіту і бюракратызм.

Міліцыя яшчэ не падрыхтавана да сьледчай працы.

Член акруговага суду т. Грыгарчук кажа, што міліцыя ў сучасны момант яшчэ не падрыхтавана весьці сьледчую справу. Гэта, аднак, не гаворыць за тое, што ў міліцыі няма добрых сьледчых працаўнікоў, там ёсьць працаўнікі, якія па сваёй якасьці шмат лепшыя за самых сьледчых, але іх мала.

Сьледчы апарат неабходна зьліць з міліцэйскім, а з шэрагаў міліцыі, за гэты рахунак адпаведных працаўнікоў трэба скараціць.

Сельскія суды ня будуць скрыўляць клясавай лініі.

Тав. Казакоцін, які выступаў на ранейшым пасяджэньні, казаў, што сельскім судам нельга даручаць судовую справу, бо яны будуць скрыўляць клясавую лінію. На мой погляд, —кажа т. Кунцэвіч вучастковы пракурор,—гэтага баяцца нельга. Сельсуды будуць такімі-ж праваднікамі дыктатуры пралетарыяту, якімі зьяўляюцца і сельсаветы. Што тычыцца думкі т. Гінзбурга, які глядзеў на сельскія суды з камэрцыйнага пункту погляду, дык яна бязумоўна непраўдзівая. Падыходзячы да рацыяналізацыі судова-сьледчага апарату, такімі поглядамі кіравацца нельга.

Мне здаецца, што сьледчы апарат можна скараціць без ніякай шкоды для судовай справы. Работу сьледчых можна даручыць агентам Крым Вышуку, якія з посьпехам з ёю справяцца.

Менш перадатачных пунктаў.

Сьледчы апарат, — кажа т. Наравенка—свайго часу яшчэ не аджыў, але перабудова яго неабходна. У тым выпадку, калі мы злучым сьледчы апарат з міліцыяй, аўтаматычна адпадзе трэці перадатачны пункт: міліцыя магчымасьць непасрэдна перадаваць справы ў суд. Сьледчых трэба разгрузіць ад вялікіх залежаў спраў. Частку пастаноў аб перадачы суду міліцыя можа рабіць сама.

Мы хочам таго, што добра і танна.

Сельскія суды, кажа ў заключным слове т. Кроль,—могуць існаваць, яны бязумоўна дапамогуць спрашчэньню судова-сьледчай справы. На нас у часе спрэчак гаварылі шмат. Нападалі справядліва; былі выпадкі і несправядлівай крытыкі. У апараце міліцыі ёсьць недахаты, але яны не такія страшныя, як тут малявалі іх некаторыя таварышы.

Мы маем вялікія дасягненьні ў справе барацьбы са злачыннасьцю, мы маем дасягненьні і ў іншых галінах нашай працы, аб гэтым красамоўна кажуць лічбы, якія ў мяне пад рукою. Але ня ў тым справа. Мы хочам рацыяналізаваць судова-сьледчы апарат. Мы хочам увесьці тое, што будзе добра, танна, што зьнішчыць бюракратызм і валакіту ў судовай справе. У гэтым напрамку павінны ісьці нашыя тутэйкі, і ў гэтым напрамку мы павінны вынесьці сваю пастанову.

Сельскія і таварыскія суды зьнішчаць валакіту.

Крытыка,—кажа т. Еднерал у сваім заключным слове,—закранула тут даволі цікавыя пытаньні. Таварышы незадаволіліся крытыкаю пытаньняў, высунутых праэктам НК РСІ, яны абмяркоўвалі тут пытаньні, якіх праэкт не прадугледжваў. Гэта вельмі добра.

Судовыя выканаўцы, на мой погляд, павінны быць астаўлены толькі ў гарадох. На раёнах іх функцыі трэба перадаць міліцыі, ці адміністрацыйным установам. Сьледчы апарат бязумоўна загружан. Штучным парадкам мы яго разгружалі, але гэта мала дапамагае справе. Ненармальнае становішча, калі сьледзтва па якой-небудзь справе вядзецца 7 месяцаў.

Сельскія і таварыскія суды бязумоўна зьнішчаць тую валакіту і бюракратызм у судовай справе, якая да гэтага часу ў нас наглядалася. Гэтыя суды, узяўшы на сябе вырашэньне шэрагу дробных спраў, разгрузяць, такім чынам, вышэйшыя суды.

Калегія абаронцаў на мой погляд павінна існаваць і надалей. У працы нам яна не перашкаджае, а наадварот, робіць шмат карысьнага.

Калі нам трэба на што зьвярнуць асаблівую ўвагу, дык гэта на спрашчэньне нашай справаздачнасьці. У нас ёсьць апарацыйная статыстыка, выконваючы якую раней нам трэба было запаўняць звыш 2-х тысяч разьдзелаў на розных статыстычных бланках. У сучасны момант гэтая колькасьць скарацілася да 900.

У асноўным нарада згаджаецца з праэктам.

Заслухаўшы даклады аб рацыяналізацыі судова-сьледчага апарату і спрэчкі па праэкту НК РСІ, нарада пастанавіла:

У выглядзе вопыту ўвесьці сельскія суды на вёсцы і таварыскія пры ўстановах і больш буйных прадпрыёмствах.

Да адпаведнага артыкулу Грамадзянскага Працэсуальнага Кодэксу ўвесьці пункт аб барацьбе з суцяжніцтвам.

Нарада выказалася супроць пададзеньня права Вярхоўнаму Суду зьмягчаць прыгаворы і звальняць ад кары, пакінуўшы гэту справу выключна за ЦВК БССР. Нарада не згаджаецца з тым, каб органы міліцыі вызначалі час разбору справы ў судзе. На праэкт НК РСІ прапанавалася мінімальнае пазбаўленьне волі ад аднаго месяцу, з чым нарада не згаджаецца і пастанаўляе ўвесьці мінімальны тэрмін пазбаўленьня волі ад аднаго тыдню.

Дадаткі да праэкту.

Нарада лічыць неабходным перадаць увесь апарат судовых выканаўцаў органам міліцыі.

Правесьці значную разгрузку нарсьледчых праз перадачу шэрагу спраў міліцыі непасрэдна ў суд.

Шэраг дробных бясспрэчных спраў (калі злачынца прызнаецца, злоўлен на месцы злачынства і інш.) суд павінен вырашаць не ў судовым пасяджэньні, а ў парадку судовага загаду.

Сход лічыць неабходным пры праўдзенні ў жыцьцё пасылкі павестак па пошце, зрабіць адпаведны дагавор з паштовым ведамствам на льготную адпраўку гэтых карэспандэнцый.

Унесьці ў кодэкс папраўку аб тым, каб у выпадку няяўкі ісца на ўзбуджаную ім грамадзянскую справу, суд мог спыніць гэтую справу.

А дроў няма...

Кожны год лясьніцтвы распрадаюць сялянам лес. Вось і сёлета надышоў сэзон для куплі і перавозкі дроў.

Грэскае лясьніцтва дало згоду прыслаць у Сярэднікаўскі сельсавет лясьнічага, які-б і распрадаваў лес. Сельсавет загадзя паруніўся і сабраў з сялян за дровы грошы. Вось тут і пачалося чаканьне лясьнічага.

Чакаем тыдзень, чакаем другі, чакаем месяц, чакаем яшчэ два тыдні... А лясьнічы, як скрозь зямлю праваліўся. І па гэты час няма... Грошай за дровы ўжо як няма, дык няма. Сялянства, дазнаўшыся ўпошнае ламачча ў грэскі, такімі парадкамі не задаволена.

Ці не паснулі там у Грэскім лясьніцтве?

Янка Рабіна.

Сярэднікаўскі сельсавет, Слуцкага р.

Хроніка.

У Нар. Кам. Раб.-Сял. Інспэкцыі.

ПАЛЕПШАНЬНЕ ГАНДЛЮ МЭТАЛЁТАВАРАМІ.

Калегія НК РСІ заслухала даклад Наркамгандлю аб становішчы гандлю мэталётаварамі на рынках БССР. Высьветлена, што ў мэталёгандлі прыватнік займае значнае месца, і што ў гандлі мэталётаварамі ўдзельнічае шмат арганізацый, з прычыны чаго назіраецца паралелізм.

Калегія пастанавіла ліквідаваць мэталёсклад у Менску, даручыўшы справы складу спажывецкай каапэрацыі і дзяржгандлю. Даручана Наркамгандлю распрацаваць мерапрыемствы па завозу ў БССР мэталётавараў.

АРГАНІЗАЦЫЯ ЛЯСНОЙ МІЛІЦЫІ.

Калегія НК РСІ разгледзіла прадстаўлены праэкт НКУС і НКЗему аб арганізацыі лясной міліцыі замест існуючай зараз лясной варты.

Калегія пастанавіла дзеля вопыту ўтварыць у 4 лясьніцтвах (у Гомельскай і Менскай акругах) пешую і конную міліцыю.

Арганізацыя лясной міліцыі мае на мэце лепшую ахову лесу ад самаправўных парубак.

Пленум Цэнтральнай Камісіі Дапамогі Дзецям пры ЦВК БССР.

Сёньня, 15 студзеня, у залі пасяджэньняў прэзыдыуму ЦВК адбудзецца пленум Цэнтральнай Камісіі Дапамогі Дзецям пры ЦВК БССР. У пленуме прымуць удзел прадстаўнікі ўсіх акруговых дзіцячых камісій. Пленум заслухае справаздачы прэзыдыуму Цэнтральнай Камісіі Дапамогі Дзецям, НК Асьветы, НК Аховы Здароўя БССР і інш. Пленум працягнецца 3 дні.

2-я ўсебеларуская экскурсія працоўнай моладзі.

Вядзецца падрыхтоўка да 2-й усебеларускай масавай экскурсіі працоўнай моладзі ў Маскву.

Ад'езд з Менску адбудзецца 28-га сакавіка. У Маскве экскурсанты наведаюць музэі, заводы і інш., а таксама прымуць удзел у першамайскіх урачыстасьцях.

Рост грамадзкай ініцыятывы.

У 1925-26 годзе на сродкі насельніцтва ў БССР утрымлівалася 308 хат-чытальняў і 1082 чырвоных куткоў. У 1926-27 годзе на сродкі насельніцтва ўтрымлівалася 356 хат-чытальняў і 1567 чырвоных куткоў.

Начлежка для бяспрытульных дзяцей.

Менская акруговая камісія дапамогі дзецям у хуткім часе прыступае да арганізацыі начлежкі для 35 бяспрытульных дзяцей. Начлежка будзе існаваць пры менскай сталоўцы-клюбу.

Дапамога адзінокім маткам.

У бягучым 1927-28 годзе па лініі Нар. Кам. Аховы Здароўя БССР будзе адпушчана на аказаньне дапамогі беспрацоўным адзінокім маткам 42.000 руб. Гэтыя сродкі пойдуць на ўтрыманьне 110 ясельных ложкаў для дзяцей матак-адзіночак у Менску, Барысаве, Магілёве і Гомелі, на выдачу пайкоў маткам і на патранат дзяцей

Павялічэньне дапамогі па часовай непрацаздольнасьці.

Дагэтуль максымум дапамогі, якую выплачвалі страхкасы па часовай непрацаздольнасьці ў гарадох Менску, Віцебску і Гомелі быў 144 руб. у месяц. З першага студзеня гэты максымум будзе даведзен да 150 руб. у месяц.

Удзел грамадзкіх арганізацый у ясельнай кампаніі.

У БССР у мінулым годзе існавала 229 палявых ясьляў, з якіх 39 знаходзіліся на ўтрыманьні грамадзкіх арганізацый. Усяго грамадзкімі арганізацыямі ў мінулым годзе было адпушчана на ясельную кампанію 20.000 руб.

Капітальнае будаўніцтва ў швэйнай прамысловасьці.

Зацьверджан плян капітальнага будаўніцтва ў швэйнай прамысловасьці. Згодна гэтага пляну, у працягу бягучага 1927-28 апэрацыйнага году на капітальнае будаўніцтва ў швэйнай прамысловасьці будзе адпушчана 559.000 руб.

IV пленум ЦК Чырвонага Крыжу.

Учора пад старшынством тав. Барсукова адкрыўся IV пленум ЦК Чырвонага Крыжу. На пленум прыехаў з Масквы прадстаўнік Выканкому Саюзу Чырвоных Крыжоў і Паўмесяцаў СССР генэральны сакратар тав. Златкоўскі і начальнік санітарнай часьці Беларускай акругі тав. Віст.

На ранішнім пасяджэньні быў заслуханы вялікі і цікавы даклад т. Златкоўскага аб дзейнасьці Выканкому Чырвонага Крыжу і Паўмесяца.

З дакладу відаць, што ў складзе нацыянальных Чырвоных Крыжоў і Паўмесяцаў СССР у даны момант налічваецца некалькі мільёнаў сяброў і што бюджэт іх у суме звыш 10.000.000 руб. мала чым менш за бюджэт багацейшага ў сьвеце Амэрыканскага Чырв. Крыжу. На абшарах СССР ёсьць звыш 6000 гурткоў першай дапамогі і раскідана некалькі дзесяткаў тысяч санітарна-мэдычных устаноў.

Пасьля гэтага быў заслуханы даклад тав. Барсукова аб працы Беларускага Таварыства Чырв. Крыжу і аб варунках працы яго да скліканьня вясной бягучага году Ўсебеларускага Зьезду Чырвонага Крыжу.

На вячэрнім пасяджэньні былі заслуханы даклады тав. А. Цьвікевіча,—„Аб арганізацыі Чырв. Крыжу на транспарце" і даклад тав. Асятрова аб бюджэце Т-ства на 1927-28 г.

6.267.720 руб. у фонд „Наш адказ Чэмбэрлену".

Да 1 сьнежня 1927 г. у фонд «Наш адказ Чэмбэрлену» сабрана 6.267.720 рублёў.

Як працуе сялянскі унівэрсытэт.

У сялянскім унівэрсытэце пры с-г. акадэміі ў Горках зараз навучаецца 120 сялян-гаспадароў. Многія з іх ходзяць слухаць лекцыі за 10-20 вёрст. Заняткі адбываюцца раз у тыдзень—па нядзелях.

Апрача тэарэтычных заняткаў, сяляне практыкуюцца на гародах, садох, на полі і г. д.

Сяляне вывучаюць тут агульна-палітычныя дысцыпліны, прыродазнаўства, с-г. эканомію, с-г. каапэрацыю, паляводзтва, жывёлаводзтва, землянпарадкаваньне, зямельныя законы, малочную справу, торфаздабываньне і інш.

Каля 12 проц. слухачоў складаюць жанчыны.

Прагнасьць да вывучэньня ў сялян надзвычайна вялікая. Ня гледзячы па дрэнную пагоду, яны ніколі не прапускаюць лекцый

Лектарамі і кіраўнікамі практычных работ зьяўляюцца прафэсура і навуковыя супрацоўнікі, якія нічога не бяруць за сваю працу.

Каб даць магчымасьць знаёміцца з лекцыямі сялянскага унівэрсытэту шырокім колам сялянства, з 1 лютага газэта «Беларуская Вёска» будзе выпускаць спэцыяльную старонку са зьместам гэтых лекцый.

„Ботвін" у яўрэйскім дзяржаўным беларускім тэатры

Беларуска-яўрэйскі дзяржаўны тэатр даў нам у сваёй новай пастаноўцы „Ботвін" малюнак высока-напружанае рэвалюцыйнае барацьбы рабочых мас Польшчы проці фашысцкага тэрору. Сюжэт п'есы „Ботвін" пабудаваны на гістарычным факце растрэлу польскай дэфэнзывай камсамольца Ботвіна, які забіў правакатара Цэхноўскага.

Перад аўтарам п'есы (т. Вэвёрка) стаяла надзвычайна цяжкая задача: увабасабіць у жывыя вобразы рэвалюцыйную барацьбу не далёкае гісторыі, а сёньнешняга дню. «Ботвін»—гэта тып рабочага падлетка-камуніста, які адпомсьціў за кроў яго братоў па клясе забойствам правакатара—і ён ня можа быць узяты толькі, як эпізадычная, выпадковая фігура. Ботвін увабасабляе ў сябе барацьбу рабочае клясы Польшчы з яе гэраізмам і ўсімі тымі слабасьцямі і недахопамі, уласьцівымі падпольнай барацьбе. Надзвычайна цяжка-паўтарэю-ахапіць гэтую эпоху і перадаць яе ў рамках сцэнічнае пастаноўкі.

Аўтар п'есы, як відаць, паставіў перад сабою задачу разгарнуць характар Ботвіна гэтага пралетарыя, вырасшага ў дэклясаванай вулічнай беднаце, які абярнуўся з спрытнага, жыцьцёрадаснага, але прайшоўшага цяжкую школу жыцьця, хлапчука ў рэвалюцыянэра. Ботвін з газэтчыка робіцца рабочым, ён уцягваецца ў шэрагі партыі, робіцца актыўным барацьбітом, пераносіць арышт, знаёміцца са ўсімі цяжкасьцямі і небясьпекамі падпольля.

Побач з фігураю Ботвіна выведзен правакатар Цэхноўскі. Цэхноўскі рабочы камуніст, але гэта чалавек авантуры, позы, яго вабіць да сябе буржуазная разбэшчанасьць, гэты чалавек захапляецца яскравымі момантамі. Цэхноўскі трапляе ў рукі Піёнткоўскага-шэфа дэфэнзывы—і пад пагрозаю пакараньня сьмерцю ўрэшце робіцца правакатарам. Гэтым заканчваецца яго шлях адыходу ад рэвалюцыі да контр-рэвалюцыі. Яго прыяцелі, даведваюцца аб сувязі Цэхноўскага з жандармэрыяй і Ботвін адважваецца забіць гэтага правакатара. Ботвін выконвае свой абавязак, трапляе ў рукі дэфэнзывы і караецца сьмерцю.

Можна было чакаць, што гэтая п'еса некаторым чынам будзе схэматычная, бо цяжка даць зараз упоўне разгорнуты малюнак жыцьця і быту рэвалюцыйнае Польшчы. Гэтая задача яшчэ ўскладнялася тым, што аўтар п'есы для кантрасту імкнуўся даць апрача рэвалюцыйнага быту таксама тыпы і жыцьцё буржуазнае Польшчы. П'еса таму атрымала вялікую нагрузку і не магла быць у патрэбнай меры распрацавана.

„Ботвін" выклікае вялікую зацікаўленасьць глядача. У першым акце вельмі добрая дэкарацыя ў выглядзе гандлёвае вуліцы, упрыгожанай рознымі атрыбутамі рэклямы, усё гэта—на фоне цёмных пагрозьліва навіслых мураў астрожных карпусоў, што павінна сымбалічна перадаць сучасную фашысцкую Польшчу. Яскрава запамінаецца апошні акт, які ў агульным выдзяляецца з усяе пастаноўкі сваёй эканамічнасьцю, скупасьцю матар'ялаў, і ў той-жа час трапнасьцю мастацкага замыслу. Яскрава, без непатрэбнага шуму, апошняя карціна апошняга акту перадае трагічны растрэл Ботвіна. Тут няма страляніны ў літаральным сэнсе слова, але фон чорных астрожных карпусоў з кратамі вокнаў, сілуэт Ботвіна у шэрым арыштанскім халаце, сілуэты польскіх галерчыкаў (салдаты), далёкі гул барабану,—гэта ўсё перадае ўсю трагічнасьць моманту.

Усё-ж апошняга нельга сказаць у адносінах да першых актаў. У кожным акце абавязкова фігуруюць адзін, ці некалькі стрэлаў, абавязкова элемэнты Н а т - П і н к е р т о н а ў ш ч ы) распранаюцца і пера апранаюцца насярод вуліцы, рабочы шпік хаваецца тут-жа на фабрыцы ў бочцы і г. д. і інш.) абавязкова кафэ-шантаны з бясконцымі скокамі, двусэнснымі песьнямі і інш., усё гэта толькі перагружае спэктакль і некаторым чынам наслабляе, лепш сказаць—прытамляе ўвагу глядача.

Належыць яшчэ зазначыць на неабходнасьць разгрузкі пастаноўкі ад непатрэбнага балясту, які павінен, як відаць, даць падпольны быт рэвалюцыянэраў Польшчы. У 2-м акце дадзена першамайскае нелегальнае сьвята групы камуністаў. Але на сьлед гэтага пасяджэньня трапляе паліцэйскі. Ён уваходзіць у кватэру Ботвіна і камуністам удаецца пераканаць паліцэйскага ў тым, што тут адбываюцца звычайныя заручыны. Гэты эпізод быў-бы зусім да месца, калі-б адтуль была выкінута ўся галімацьця з паліцэйскім, распрананьне, шаржыраваньне Ботвіна і г. д.

* * *

Некалькі слоў аб ігры артыстаў.

Артыст тав. Моін даў дасканалага Ботвіна, п а д к р э с ь л і в а ю ч ы гэтым, што ён здольны ня толькі на ролю Скапэна, але ён ня змог увабасабіць ператварэньне хлопчыка-газэтчыка ў сталага рэвалюцыянэра-падпольніка. Трэба сказаць, што ў гэтым менш за ўсё прыходзіцца вінаваціць тав. Моіна. Тут ёсьць што закінуць аўтару і рэжысуры. А то выходзіць, што юрлівы вулічны хлапец якімсьці чынам пападае на фабрыку, зусім выпадкова робіцца рэвалюцыянэрам. Гэта лёгкасьць і недаразьвітасьць тыпу зьмяншае трагічную вышыню Ботвіна.

Цэхноўскі (тав. Рутштэйн) дадзен досыць рэльефна, у ігры адчуваецца ўпэўненасьць і воля руху. Але вельмі тут выпірае „пакутуючае сумленьне" Цэхноўскага-правакатара, звышмеры налаецца ўвага яго ўнутраным перажываньням, фальшыва гучаць п'яныя разглагольстваваньні Цэхноўскага аб бальшавіках, аб павешаных буржуях і г. д.

Цэхноўскі прэтэндуе на спачуваньне глядача. Гэта зусім не стасуецца з асноўнай устаноўкай спэктаклю.

Піёнткоўскі (М. Рывін)—начдэфэнзывы, дадзен досыць яскрава і выразна.

Добра абмаляваны Вальцэр (Б. Норд)—фігура камуніста, правадыра ў падпольлі. У ім адчуваецца сіла, упэўненасьць, унутраная дысцыпліна і прадуманасьць дзеяў. Гэта тып рабочага правадыра яшчэ не заваяваў сабе месца на сцэне наогул, і можа быць іменна таму прыходзіцца пашкадаваць, што і ў гэтым выпадку артысту ня было дадзена выстарчальнага прастору для таго, каб разгарнуць сваю ігру, яму ня было вызначана выстарчальнага месца ў п'есе. І таму яго досыць сур'ёзная роля на сцэне выходзіць штучнай.

Запамінаецца фігура п'яніцы (А. Трэпэль)—дэклясаванага рабочага, падазронага рабочымі ў шпіёнажы. П'яніца толькі мельком абмаляваны, ён зьяўляецца і зьнікае амаль у кожным акце. Артыста здолеў у некалькіх рысах выявіць былога рабочага, які апусьціўся на дно. І не зважаючы на штампаванасьць гэтай рэпрадукцыі горкаўскага тыпу, артысту ўсё-ж удалося зьвярнуць на сябе ўвагу глядача асабістасьцю ігры.

З эпізодычных фігур на сцэне спамянём пані Фінкельккон (Фішэр)—уласьніцу дому дзе знаходзілася памяшканьне Ботвіна. Яна зьяўляецца на сцэне ўсяго 2 разы, але прыцягвае ўвагу глядача, завастраючы характар паўбуржуазнай пані, у процівагу простай жанчыне—маткі Ботвіна.

Матка Ботвіна (Е. Пікельчык) абмалявана больш бляда, тут адчуваецца адсутнасьць у с т а н о ў к і: невядома ці спачувае яна сваім дзецям—камуністам, ці ёю кіруе толькі пачуцьцё маткі. Адзін з гэтых двох элемэнтаў належыць высунуць.

Трохі асобна стаяць Мірыам (М. Альтман)—сястра Ботвіна і Фэліцыя (Вольпіна)—жонка фабрыканта Рудака. Яны спраўляюцца з сваёй рольлю, але першай няма дзе разгарнуцца, у той час як другая зусім вычарпала сваю ролю.

* * *

Яшчэ раз адзначаем заўважанае вышэй: спэктакль пакідае добрае ўражаньне, выклікае зацікаўленасьць глядача і не дарма першая пастаноўка „Ботвіна" ў Менску была сустрэна шумнымі воплескамі.

Гэты спэктакль яшчэ раз пераконвае нас у тым, што яўрэйскі дзяржаўны беларускі тэатр няўхільна ідзе па шляху заваяваньня рабочага гледача, ад іваючы рэвалюцыйна-сучасныя тэмы і прыбліжаючыся к рэалістычнаму афармленьню сваіх пастановак.

Ня можа быць сумленьня ў тым, што рабочы глядач сваім наведваньнем спэктаклю „Ботвін" яшчэ раз падкрэсьліць свае стаўлючыя адносіны к Яўрэйскаму Белдзяржтэатру.

Шаес.

ОРШАНСКОЕ ОБЩЕСТВО ВЗАИМНОГО КРЕДИТА

Общество открыло свои действия 11 сентября 1925 года.

ОРША, Комсомольская, 26, телефон № 112, телеграфный адрес: Орша, Взаимкредит.

Капитал обеспечения Руб. 76500 —

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС

АКТИВ. на 1 октября 1927 года. ПАССИВ.

Актив		Пассив	
1. Каса и текущие счета	2502—97	1. Оборотный капитал	7660——
2. Ценности	1859—87	2. Прочие капиталы и фонды	3713—90
3. Учет и специальные текущ. счета под векселя	44315—49	3. Переучет и перезалог	9050—53
4. Корреспонденты	7072—37	4. Вклады и текущие счета	28796—70
5. Разные дебиторы	41——	5. Корреспонденты	4944—98
6. Имущество	672—15	6. Расчетные счета	40——
7. Расходы будущих лет	154—39	7. Разные кредиторы	1097—16
		8. Доходы будущего года	560—86
		9. Счет прибылей и убытков	754—11
	56618—24		56618—24

СЧЕТ ПРИБЫЛЕЙ И УБЫТКОВ НА 1-е ОКТЯБРЯ 1927 ГОДА.

1. Текущие расходы	5786—29	1. Проценты полученные	10788—43
2. Налоги и сборы	1123—81	2. Комиссия полученная	2689—38
3. Операционные расходы	5422—91		
4. Аммортизация	94—28		
5. Убытки	296—41		
6. Результат: прибыль за отчетный год	754—11		
БАЛАНС	13477—81	БАЛАНС	13477—81

Председатель Правления С. И. РУДОВ. Бухгалтер П. В. АЛЕКСЕЕВ.

Члены Правления: Л. И. ЭЙДИНОВ. М. А. ХУРГИН.

Навіны радыё.

РАДЫЁ-ЗНОСІНЫ НА КАРОТКАЙ ХВАЛІ.

Ленінградзкая дасьледчая радыё-станцыя, якая вывучае радыё-перадачу на кароткіх хвалях, пры дапамозе перадатчыка нязначнай магутнасьці наладзіла сувязь з Аўстраліяй. Адлегласьць паміж Ленінградам і Аўстраліяй—каля 15.000 кілёмэтраў.

КОНКУРС СЛУХАЧОЎ.

У Нью-Ёрку адбыўся конкурс на хуткасьць прыёму радыё-сыгналаў на альфабэту Морзэ. Рэкорд пабіў нейкі Жозэф Чаплін, які прыняў пяцьдзесят пяць слоў у хвіліну.

«ДУХОЎНАЯ СТРАВА» ПА РАДЫЁ.

Па жаданьню вядомага амэрыканскага міліярдэра Рокфэльлера, у баптысцкай царкве Нью-Ёрку ўстаноўлены гарманічна падабраныя званы, на якіх іграюць розныя музычныя духоўныя творы. Гэта музыка перадаецца на магутную радыё-станцыю, а адтуль па ўсёй Амэрыцы.

КІРАВАНЬНЕ АЭРАПЛЯНАМ ПА РАДЫЁ.

Пасьля посьпехаў Францыі, у Амэрыцы былі зроблены вопыты кіраваньня аэрапляням пры дапамозе радыё-хваляў. Самалёт зрабіў некалькі кругавых палётаў, у часе якіх рабіў нават мёртвыя петлі.

ПРАЖЭКТАРНАЯ РАДЫЁ-СТАНЦЫЯ.

У хуткім часе ў Амэрыцы ў районе Рокі-Пойнт, недалёка ад Нью-Ёрку, адчыняецца пражэктарная каротка-хвалевая радыё-станцыя дзеля сувязі з Эўропай. Пражэктарная станцыя—гэта такая, перадачы якой накіраваны толькі ў адным напрамку.

Апавяшчэньні.

— Сёньня, 15-га студзеня, а 5 гадзіне ўвечары ў памяшканьні СНК склікаецца пасяджэньне савету (пленум) Аўтадору

— У сераду, 18 студзеня, а 7 гадзіне вечара ў Цэнтральным Габінэце Агітпрапработы (клюб К. Маркса) адбудзецца групавая кансультацыя т. Валабрынскага на тэму: „4 гады без Леніна".

Запрашаецца ячэйкавы партактыў і дакладчыкі на гэтым пытаньні ў клюбах і па прадпрыёмствах.

Уваход на кансультацыю для членаў і кандыдатаў партыі вольны.

— У габінэце Агітпрапработы адчынена выстаўка літаратуры к Ленінскім дням у пакоі № 39.

Выстаўка адчынена штодня ад 6 да 11 гадзін увечары, апрача аўторка.

Уваход для членаў партыі вольны.

ДОМ АСЬВЕТЫ:

Адчынена запісь дзяцей сяброў Дому і саюзу прац. асьветы, жадаючых працаваць у арганізуемым дзіцячым драмгуртку.

Запісь—у канц. дому да 1-II-1928 г.

З 15-I па 15-II перавучот сяброў Ц. Дому Прац. Асьветы. Анкеты—у клюбных упаўнаважаных і мясцкомаў.

— У сераду, 18-I, а 7 гадз. увеч. адбудзецца нарада клюбных упаўнаважаных ЦД Асьветы з прадстаўнікамі МК саюзу Працасьветы.

— У нядзелю, 15-1, а 6 гадз. увеч. адбудзецца пасяджэньне фракцыі ЦД Асьветы. Запрашаюцца наступныя таварышы: Мельнік, Ільлін, Кірштэйн, Бялуга, Ведрыкайціс, Елізаровіч, Гурскі, Кірушына, Бучукас, Калмык, Гаўроўская, Меркіс.

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬКА.

Папраўка.

Ва ўчарайшым нумары „Сав. Беларусі", пад загалоўкам „Рацыяналізацыя савецкага апарату" надрукавана: «ДАКЛАД СТАРШЫНІ БЮДЖЭТНАЙ КАМІСІІ ТАВ. КАЛІНІНА», а трэба: „ДАКЛАД НАРОДНАГА КАМІСАРА РСІ ТАВ. КАЛНІНА". Апрача гэтага, на II-ай старонцы „Працяг дакладу тав. Калніна" памылкова пастаўлен пад загалоўкам „Дзяржаўны бюджэт БССР на 1927-28 год".

ПРАДАЕЦЦА

зрыў-папера, макулатура і старыя газэты.

Спытацца ў канторы газэты „Савецкая Беларусь" (Рог вуліц Карла Маркса і Ленінскай, 2-гі дом Саветаў).

КІНО-ТЭАТР.

БЕЛАРУСКІ ДРУГІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР.

НЯДЗЕЛЯ, 15-I-28 г. „У МІНУЛЫ ЧАС" народная трагедыя з часоў прыгону

ПАЧАТАК А 8 З ПАЛОВ. ГАДЗ.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА»	Першы бытавы баявік „ВОДОВОРОТ". ЗВЫШ ПРАГРАМЫ ХРОНІКА СОВКІНО № 108.
КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА".	ГРАНДЫЁЗНЫ АМЭРЫКАНСКІ БАЯВІК „ВЕЧНАЯ БОРЬБА". Мастацкая драма ў 7-мі частках. ШТОДНЯ—4 СЭАНСЫ. АНОНС! ХУТКА „ВАР'ЕТЭ".
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	„СПАРТАК" ШТОДНЯ 4 СЭАНСЫ. Пачатак у 6, 7 з палов., 9 і 10 з палов. гадз. веч. АНОНС! Чарговая праграма „ВТОРАЯ ЖЕНА" вытворчасьці Узьбекдзяржкіно.
КІНО „ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ".	Грандыёзная мастацкая фільма па аповесьці ЛЕРМАНТАВА „БЭЛА" у 8-х частках.

ДА ВЕДАМА ПАДПІСЧЫКАЎ!

Кантора газэты „САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ" просіць менскіх падпісчыкаў, якім належыць атрымаць ПРЭМІЮ, кніжкі касы ашчаднасьці, зьявіцца для атрыманьня іх у кантору газэты.

Пастанова № 6 Наркамгандлю БССР

аб парадку здачы боенскай кішачнай сыравіны ў апрацоўку.

12 студзеня 1928 году. г. Менск.

У выкананьне пастановы Эканомнарады ад 27-VIII—27 г. з мэтай урэгуляваньня ўзаемаадносін загатоўцаў кішсыравіны і ўласьнікаў яе—забойшчыкаў жывёлы Наркамгандлем БССР вызначаецца наступны парадак здачы кішсыравіны ў апрацоўку:

1. Дзяржаўныя, каапэрацыйныя арганізацыі і прыватныя асобы пры забоі імі жывёлы на бойнях і забойных пунктах у парадку выданых Парком земляробствам, НК аховы здароўя і НК унутраных спраў правілаў аб вэтнаглядзе за бойнямі (апубл. у Бюлет. СНК № 7 за 1927 г.) здаюць усю належачую да іх кішсыравіну для апрацоўкі ў фабрыкат выключна арганізацыі, якая вядзе на гэтай бойні загатоўку і апрацоўку сыравіны (Кішпрамгандлю).

2. Здача кішсыравіны ў апрацоўку, а таксама і продаж яе ў парадку загатоўкі вытвараецца ўласьнікамі ў момант адлучэньня яе ад забітай жывёлы без атокі, але з прыкішачнаю тлустасьцю і пры гэтым поўнымі камплектамі, у склад якіх уваходзяць:

а) ад рагатага быдла—чэрава, круг, сінюга з плёнкаю, пізала і пузыр,
б) ад авец і бараноў—чэрава і сінюга,
в) ад сьвіней—чэрава, кудраўка, гузенка і пузыр,
г) ад цялят—страўнік.

3. Дзяржаўныя каапэрацыйныя арганізацыі, а таксама і прыватныя асобы могуць на жаданьні зварочваць з апрацоўкі сваю кішсыравіну, пры чым дзяржаўныя і каапэрацыйныя арганізацыі павінны плаціць за кожны апрацованы камплект у наступным разьмеры:

гавяджы	2 руб. 50 кап.
авец і бараноў	— » 40 »
сьвіны	— » 40 »
цялячы страўнік	— » 10 »

УВАГА: прыватныя асобы плацяць на 10 проц. даражэй.

4. Апрацоўка кішачнай сыравіны, якая мае варочацца ўласьнікам, вытвараецца апрацованай арганізацыяй у фабрыкат не пазьней як праз 24 гадзіны з моманту прыёмкі яе.

5. Аплата кішсыравіны, прадаваемай жывёлазабойнымі дзяржаўнымі каапэрацыйнымі арганізацыямі і прыватнымі асобамі ў неапрацоўным выглядзе ў парадку загатоўкі, г. зн. без звароту пасьля апрацоўкі вытвараецца загатоўцам у дзень здачы яе па ўстаноўленых НК гандлем БССР цэнах для кожнага яе выгляду і падбору.

6. Забесьпячэньне дзяржаўных, каапэрацыйных і прыватных спажыўцоў кішсыравінай вытвараецца загатоўцам у колькасьці іх патрабаваньня для бягучай вытворчай патрэбы і ў парадку вызначанай НК гандлем чаргі, з заменай экспортных гатункаў адпаведнаю ёй няэкспортнай сыравінай па прэйскурантных цэнах, зацьверджаных НК Гандлю.

Наркамгандлю БССР АДАМАЙЦІС.

Інспэктар МАРЦІНКЕВІЧ.

Галоўліт № 302.

1 Дзярж. друкарня.